

Standard odpowiedzialnego pozyskiwania puchu RDS 3.0

Poradnik
RDS-201-V3.0-2019.07.01-PL

TextileExchange
Creating Material Change

©2014 Textile Exchange. Wszelkie prawa zastrzeżone. RDS, RESPONSIBLE DOWN STANDARD i logo RDS są znakami towarowymi organizacji Textile Exchange.

Standard RDS 3.0 zastępuje wersję RDS 2.0 i obowiązuje od 1 lipca 2019 r. We wszystkich audytach przeprowadzanych po 30 czerwca 2020 r. należy stosować Standard RDS 3.0.

Oficjalnym językiem Standardu odpowiedzialnego pozyskiwania puchu jest język angielski. W przypadku jakichkolwiek niezgodności pomiędzy wersjami należy odnieść się do wersji angielskiej.

Wyłączenie odpowiedzialności

Pomimo dołożenia należytej staranności w przygotowanie niniejszego dokumentu Textile Exchange oraz każda inna strona zaangażowana w jego utworzenie NINIEJSZYM OŚWIADCZAJĄ, że dokument dostarczany jest bez gwarancji, wyraźnej lub dorozumianej, odnośnie dokładności lub przydatności do określonego celu, I W/W STRONY NIE PONOSZĄ jakiegokolwiek odpowiedzialności, bezpośredniej lub pośredniej, za szkody lub straty związane z korzystaniem z tego dokumentu.

Jest to standard dobrowolny i nie ma na celu zastąpienia wymagań prawnych ani regulacyjnych jakiegokolwiek kraju.

Prawa autorskie

Niniejsza publikacja jest chroniona prawem autorskim. Informacje lub materiały z niej pochodzące mogą być powielane w niezmienionej formie do osobistego, niekomercyjnego użytku. Wszystkie inne prawa są zastrzeżone. Informacje lub materiały pochodzące z tej publikacji mogą być wykorzystywane do prywatnych studiów, badań, krytyk lub recenzji dozwolonych na mocy Ustawy o prawach autorskich z 1976 r.

Wszelkie kopie dozwolone zgodnie z Ustawą o prawie autorskim z 1976 r. powinny wskazywać *Responsible Down Standard* (Standard odpowiedzialnego pozyskiwania puchu) jako źródło wszelkich wybranych fragmentów, wyjątków, diagramów czy innych informacji.

Standard RDS będzie podlegać weryfikacji co najmniej raz na pięć lat. Rozpoczęcie prac nad kolejną wersją jest wstępnie planowane na rok 2023. Zapraszamy Państwa do dzielenia się uwagami i opiniami odnośnie Standardu RDS, przesyłając je w dowolnym momencie na adres ResponsibleDown@TextileExchange.org. Wyjaśnienia mogą zostać ujęte w dokumentacji porad w zakresie Standardu RDS przed rokiem 2023. Bardziej merytoryczne opinie lub sugerowane zmiany zostaną zebrane i omówione w ramach kolejnej weryfikacji Standardu.

Historia wersji dokumentu

Poradnik odnośnie Standardu odpowiedzialnego pozyskiwania puchu 3.0 jest dokumentem towarzyszącym dla Standardu odpowiedzialnego pozyskiwania puchu 3.0. Zastępuje on Podręcznik wdrażania Standardu odpowiedzialnego pozyskiwania puchu 2.0 wydany w marcu 2015 r.

Spis treści

Wstęp	4
Wprowadzenie do Poradnika RDS	4
Informacje o Standardzie odpowiedzialnego pozyskiwania puchu	4
Informacje o organizacji Textile Exchange	4
Jak korzystać z tego dokumentu	5
Sekcja A – Zapoznanie ze Standardem RDS 3.0	7
A1. Czym jest Standard odpowiedzialnego pozyskiwania puchu?	7
A2. Jak przebiega proces certyfikacji?	8
Sekcja B – Kryteria dobrostanu zwierząt.....	9
AW1. Żywnienie	9
AW2. Środowisko życia.....	11
AW3. Zarządzanie zwierzętami	17
<i>Nota wyjaśniająca odnośnie eutanazji .....</i>	<i>24</i>
<i>Weterynaryjne szablony planu zdrowia i dobrostanu zwierząt.....</i>	<i>32</i>
<i>Szablony prowadzenia ewidencji.....</i>	<i>38</i>
AW4. Obchodzenie się ze zwierzętami i transport	40
<i>Nota wyjaśniająca odnośnie obchodzenia się ze zwierzętami.....</i>	<i>45</i>
AW5. Zarządzanie, plany i procedury	47
AW6. Ubój	49
<i>Nota wyjaśniająca odnośnie ogłuszania .....</i>	<i>53</i>
Sekcja C – Kontrola pochodzenia produktu	56
C1. Ubojnie	56
C2. Łańcuch dostaw	57
Załącznik A – Definicje	59
Załącznik B – Podziękowania.....	61

Wstęp

Wprowadzenie do Poradnika RDS

Celem Poradnika RDS jest zapewnienie wsparcia fermom, ubojniom i dostawcom we wdrażaniu Standardu odpowiedzialnego pozyskiwania puchu.

Informacje o Standardzie odpowiedzialnego pozyskiwania puchu

Standard odpowiedzialnego pozyskiwania puchu (Responsible Down Standard, RDS) jest międzynarodowym, dobrowolnym standardem poruszającym problem dobrostanu kaczek i gęsi w łańcuchu dostaw tych zwierząt oraz zapewniającym kontrolę pochodzenia produktów z puchu i pierza, począwszy od certyfikowanych ferm aż po artykuł końcowy.

Poszczególne lokalizacje są zatwierdzane przez niezależne zewnętrzne jednostki certyfikujące za pośrednictwem corocznych audytów. Materiał jest śledzony od fermy aż po produkt końcowy za pomocą certyfikatów transakcyjnych, zgodnie z wymogami Standardu kontroli pochodzenia produktu (*ang. Content Claim Standard, CCS*) opracowanego przez Textile Exchange. Aby uzyskać więcej informacji lub złożyć wniosek o certyfikację, zapraszamy do witryny:

ResponsibleDown.org.

Standard odpowiedzialnego pozyskiwania puchu ma na celu:

- Zadbanie, aby puch i pierze nie pochodziły z łańcuchów dostaw narażających zwierzęta na niepotrzebne cierpienie.
- Nagradzanie i motywowanie branży puchu i pierza do wdrażania praktyk respektujących humanitarne traktowanie kaczek i gęsi.
- Edukowanie i rozwój łańcucha dostaw w celu ciągłego doskonalenia najlepszych praktyk.
- Zapewnianie firmom narzędzia, które pozwoli im poznać surowce i materiały składające się na ich produkty oraz umożliwi składanie rzetelnych oświadczeń.
- Zagwarantowanie właściwej kontroli pochodzenia produktu dla materiałów certyfikowanych w całym ciągu łańcucha dostaw.

Informacje o organizacji Textile Exchange

Standard odpowiedzialnego pozyskiwania puchu stanowi własność i jest zarządzany przez **Textile Exchange**. Textile Exchange to globalna organizacja non-profit, która w ścisłej współpracy z naszymi członkami promuje transformację branży w zakresie preferowanych włókien, integralności, standardów oraz odpowiedzialnych sieci dostaw. Ustanawiamy i propagujemy najlepsze praktyki dotyczące uprawy roślin i hodowli zwierząt, materiałów, przetwarzania, identyfikowalności pochodzenia oraz wycofywania produktów z eksploatacji w celu zmniejszenia wpływu przemysłu włókienniczego na zasoby wodne, ziemne i atmosferyczne na świecie, jak też na populację ludzką.

Jak korzystać z tego dokumentu

Niniejszy dokument zawiera dodatkowe porady odnośnie wymagań Standardu RDS, szablony pisemnych planów zarządzania oraz prowadzenia ewidencji. Zapewnia on uzupełniające wytyczne dotyczące dobrostanu zwierząt i wymogów w zakresie kontroli pochodzenia produktu. Mają one na celu ułatwienie hodowcy wdrożenia wymagań RDS w praktyce.

Sekcje porad

Dobrostan zwierząt

Sekcja porad zawiera wykaz wymagań dotyczących dobrostanu zwierząt z dodatkowymi uwagami wskazującymi, jak zgodność z tymi wymogami wygląda w praktyce. W niektórych przypadkach pewne porady dotyczą tylko małych ferm. W wielu przypadkach wskazują one, jak dany wymóg odnosi się do małych ferm.

Kontrola pochodzenia produktu

Sekcja porad dotycząca kontroli pochodzenia produktu przedstawia informacje, jak należy spełniać wymogi w tym zakresie.

Dodatkowe wskazówki

Dla niektórych wymagań zawierają one dodatkowe rady odnośnie dobrych praktyk, jak też linki do dalszych informacji. Informacje te często nie są w pełni sprawdzone, ale mogą być pomocne w poznaniu sposobów spełnienia wymagań.

Szablony

Szablony planów

Wiele wymagań Standardu odpowiedzialnego pozyskiwania puchu wymaga przedstawienia audytorowi do wglądu pisemnego planu. Plany te nie muszą być dokładnym odwzorowaniem szablonów ujętych w tym dokumencie, niemniej jednak pomagają one w upewnieniu się, że sporządzone przez Państwa plany zawierają wszystkie wymagane elementy. Jeśli nie mają Państwo jeszcze żadnego planu, pomogą one w rozpoczęciu jego opracowania.

Szablony ewidencji

Hodowca ma obowiązek prowadzenia dokumentacji. Pozwala ona audytorowi lepiej poznać codzienne działanie ferm. Tak jak powyżej, nie jest konieczne, aby Państwa dokumenty ewidencyjne wyglądały dokładnie tak, jak szablony w niniejszym dokumencie, ale powinny one dokumentować operacje na tym samym poziomie szczegółowości. Jeśli nie prowadzą Państwo jeszcze dokumentacji, zapraszamy do wydrukowania tych szablonów na własny użytek.

Sekcja A – Zapoznanie ze Standardem RDS 3.0

A1. Czym jest Standard odpowiedzialnego pozyskiwania puchu?

Standard RDS obejmuje trzy ważne elementy, którymi są:

1. Weryfikacja dobrostanu zwierząt na fermach i w ubojniach.
  - Fermy kaczek i gęsi są poddawane audytom w celu sprawdzenia, czy zwierzęta są właściwie traktowane i czy gospodarstwo spełnia wszystkie wymagania.
  - Zabrania się pozyskiwania puchu i pierza z żywych ptaków.
  - Zabrania się wymuszonego karmienia ptaków.
2. Kontrola pochodzenia materiału puchowego i pierza od źródła do produktu końcowego.
  - Za pomocą dokumentacji materiały są śledzone na każdym etapie łańcucha dostaw, zapewniając możliwość identyfikacji produktów z puchem i pierzem pochodzącym z ferm posiadających certyfikat RDS.
3. Etykietowanie produktu
  - Zapewnione logo pozwala firmom wskazać produkty dla klientów, którzy życzą sobie kupować artykuły z materiałem puchowym i pierzem pochodzącym z ferm posiadających certyfikat RDS.

Elektroniczną kopię Standardu odpowiedzialnego pozyskiwania puchu RDS 3.0 można pobrać z witryny: <https://responsibledown.org/>.

A2. Jak przebiega proces certyfikacji?

Pierwszym etapem w łańcuchu dostaw, który powinien być certyfikowany, jest ferma lęgowa (lub wylęgarnie, jeśli ptaki przebywają w nich przez czas dłuższy niż 24 godziny). Może to być pojedyncze gospodarstwo, grupa gospodarstw lub wszystkie gospodarstwa w danym obszarze. Każda firma (w tym fermy, ubojnie, przetwórnice puchu, dostawcy puchu, producenci odzieży, a czasem także marka) wymaga corocznej certyfikacji.

Certyfikacja dokonywana jest przez niezależną organizację zewnętrzną zwaną *jednostką certyfikującą*. Wykaz jednostek certyfikujących zatwierdzonych w zakresie Standardu RDS mogą Państwo znaleźć w naszej witrynie internetowej: <https://responsibledown.org/>.

Etapy certyfikacji:

1. Skontaktuj się z zatwierdzoną jednostką certyfikującą (CB).
2. Wypełnij formularz zgłoszeniowy uzyskany z jednostki CB.
3. CB odpowie na zgłoszenie ofertą, która zawiera również cennik. Warto jest wysłać zgłoszenia do kilku jednostek CB w celu porównania cen i terminów.
4. Wybierz ofertę i podpisz umowę z jednostką CB.
5. Zalecamy uważne przeczytanie tego dokumentu, a w szczególności odnośnych sekcji dotyczących ferm, ubojni lub łańcucha dostaw, w zależności od zastosowania. Przygotuj się jak najlepiej; pozwoli to zaoszczędzić czas i pieniądze podczas audytu.
6. CB wyśle audytora do Państwa lokalizacji w celu przeprowadzenia rozmów z personelem i weryfikacji dokumentów oraz procedur względem wymagań Standardu. Jest to audyt na miejscu. W pierwszym roku jego termin będzie wyznaczony. W kolejnych latach audyt może zostać zapowiedziany lub też nie.
7. Raport z audytu zostanie przesłany do biura jednostki CB, gdzie inna osoba (nie audytor) sprawdzi go i podejmie ostateczną decyzję o certyfikacji. Jeśli nie spełnią Państwo któregoś z wymagań, otrzymacie czas na naprawienie braków (w przypadku niespełnienia *kluczowego* wymagania proces certyfikacji zostanie zawieszony).
8. Po zakończeniu wszystkich poprawek jednostka CB wyda certyfikat zakresu RDS. Będzie on musiał być odnawiany co roku, zawsze w drodze audytu.
9. CB może odwiedzić Państwa lokalizację bez uprzedzenia, aby upewnić się, że wymagania są nadal spełniane.
10. Ubojnie i wszystkie firmy łańcucha dostaw powinny podczas wysyłki certyfikowanych towarów prosić o certyfikaty transakcji w celu okazania swoim klientom, że dany materiał posiada certyfikat. Towary wysłane bez certyfikatu transakcji nie są uznawane za certyfikowane.

Sekcja B – Kryteria dobrostanu zwierząt

AW1. Żywnienie

Oczekiwany rezultat: Dostęp zwierząt do wystarczającej ilości karmy i wody, dostosowanej do ich wieku, spełniającej wymogi zachowania odpowiedniego zdrowia i zapobiegającej długotrwałemu głodowi, pragnieniu, niedożywieniu lub odwodnieniu.

Nr	Wymaganie	Poziom
AW1.1	Zabrania się wymuszonego karmienia ptactwa wodnego.	K
	AW1.1.1 Ferma nie może pozyskiwać zwierząt karmionych pod przymusem ani dostarczać zwierząt do wymuszonego karmienia.	K
AW1.2	Płactwo wodne powinno otrzymywać wystarczającą ilość karmy, aby zaspokoić potrzeby żywieniowe ptaków i utrzymać je w dobrym stanie.	Gł
	AW1.2.1 Karma powinna być stale dostępna podczas godzin dziennych.	Gł
	AW1.2.2 W żadnym wypadku ptaki nie powinny pozostawać bez dostępu do karmy przez czas dłuższy niż 8 godzin.	Ob
	AW1.2.3 Karma powinna być zapewniona w sposób niewymagający od ptaków rywalizacji o pokarm.	Gł
AW1.2.4 Nie należy stosować hormonów wzrostu.	Gł	

Porady

- Zapewnij dostępność karmy przez cały dzień. Nie pozbawiaj ptaków dostępu do niej na dłużej niż 8 godzin.
- Poznaj wahania ilości karmy potrzebnej ptakom w miarę dorastania oraz w oparciu o liczbę osobników w stadzie.
- Określ wymaganą ilość miejsca do karmienia, aby nie zmuszać ptaków do rywalizacji o pokarm.
- Nie podawaj hormonów wzrostu.
- W miarę możliwości unikaj podawania karmy ze źródeł modyfikowanych genetycznie (GMO).

Nr	Wymaganie	Poziom
AW1.3	Ptactwo wodne powinno mieć dostęp do czystej i bezpiecznej wody pitnej.	Gł
	AW1.3.1 Osoby zarządzające fermą powinny regularnie sprawdzać jakość wody w celu zagwarantowania jej przydatności do spożycia przez zwierzęta.	Ob
	AW1.3.2 W żadnym wypadku ptaki nie powinny pozostawać bez dostępu do wody przez czas dłuższy niż 8 godzin.	Ob
	<p>Jeżeli audytor zauważy potencjalnie niezdatną lub zanieczyszczoną wodę pitną, może zażądać ewidencji rocznych testów wody lub przeprowadzić test miejscowy. Zalecanymi metodami badań są bioluminescencja ATP lub potencjał redukcji utleniania (ORP).</p> <p>Wodę należy monitorować w ramach codziennej kontroli dobrostanu zwierząt.</p> <p>Wskaźniki wody pitnej potencjalnie niezdatnej do spożycia obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak przejrzystości wody • nadmierny rozrost glonów • obecność piany • specyficzny kolor, żółty lub brązowy • olej na powierzchni • obecność śmieci • chemiczny zapach • woń ropy naftowej • odór rozkładu, odchodów lub feter zepsutych jaj. <p>Użyj poniższych pytań, aby ocenić ryzyko zanieczyszczenia wody pitnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czy woda dla zwierząt pochodzi z tego samego ujęcia wody pitnej, jak woda dla ludzi? • Czy w pobliżu znajduje się jakiegokolwiek gospodarstwo stosujące pestycydy lub herbicydy? • Czy występowały wcześniej problemy z jakością wody? • Czy w pobliżu ujęcia wody występuje jakikolwiek spływ opadowy? 	

AW2. Środowisko życia

Oczekiwany rezultat: Zwierzęta są trzymane w środowisku zapewniającym warunki i udogodnienia niezbędne dla ich zdrowia, bezpieczeństwa, wygody i normalnego zachowania.

Nr	Wymaganie	Poziom
AW2.1	Płactwo wodne powinno mieć dostęp do pomieszczeń lub schronienia chroniącego je przed ekstremalnymi warunkami pogodowymi.	Dod
	AW2.1.1 Dach i ściany powinny być w dobrym stanie i wodoodporne, jeśli zachodzi taka potrzeba.	Dod
	AW2.1.2 Schronienie powinno znajdować się w oddaleniu od (potencjalnych) spływów opadowych.	Dod
	AW2.1.3 Schronienie powinno posiadać wystarczającą liczbę wyjść widocznych dla ptaków.	Ob
	 <p>Ekstremalne regionalne warunki pogodowe mogące zagrażać dobrostanowi ptaków obejmują wiatry, opady deszczu ze śniegiem, zamiecie śnieżne i nadmiar słońca.</p> <p>Celem schronienia powinno być zadbanie, aby ptaki nie uległy obrażeniom ani nie były narażone na potencjalne niebezpieczeństwo.</p> <p>Jeśli pomieszczenie nie posiada ścian, należy dodać je tylko na okres ekstremalnej pogody.</p> <p>Każda woda przedostająca się do schronienia ptaków jest uważana za spływ opadowy. Jeżeli występują znane przypadki wpływu wody do pomieszczenia, należy zapewnić mechanizm zapobiegający przedostawaniu się spływu opadowego do środka.</p>	
AW2.2	Schronienia i pomieszczenia (w tym obszary lęgowe) powinny być czyste i dobrze wentylowane.	Gł
	AW2.2.1 W pomieszczeniu nie powinna być wyczuwalna silna woń amoniaku.	Ob
	AW2.2.2 Obszary lęgowe powinny być zabezpieczone przed warunkami atmosferycznymi i suche.	Dod

Nr	Wymaganie	Poziom
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jeśli ptaki będą trzymane w schronieniu pozbawionym cyrkulacji powietrza czy świeżej ściółki, poziom stężenia amoniaku będzie wzrastać. Wysokie stężenia amoniaku są niebezpieczne dla układu oddechowego oraz oczu ptaków, stanowią też zagrożenie dla pracowników fermy. Wysokie stężenia amoniaku mogą ograniczać u niektórych ptaków przybór masy ciała.¹ 2. Badania wykazują, że fermy kaczek mogą być szczególnie podatne na wysokie stężenia amoniaku.² 3. Zalecane limity stężenia amoniaku: <ul style="list-style-type: none"> • Zapach amoniaku nie powinien być wyczuwalny, stężenie w żadnym przypadku nie może przekraczać 10 ppm. Audytorzy mogą używać przenośnych testerów poziomu amoniaku. • Amerykańska Agencja Ochrony Środowiska (<i>ang. United States Environmental Protection Agency</i>) podaje limit stężenia amoniaku na fermach drobiu w wysokości 25 ppm. Jest to wartość określona pod kątem zdrowia i bezpieczeństwa ludzi i może prawdopodobnie być niebezpieczna dla ptaków wystawionych na takie stężenie przez 24 godziny na dobę. • W okresie zimowym może zajść konieczność ograniczenia wlotu powietrza z zewnątrz w celu zachowania ciepła w budynku. Problem nadmiernych stężeń amoniaku należy rozwiązywać wtedy poprzez utrzymywanie czystości ściółki i zainwestowanie w systemy cyrkulacji powietrza. 4. Obszary lęgowe ptactwa wodnego powinny być suche, zgodnie ze zwyczajem gniazdowania ras. 	

AW2.3

Pomieszczenia dla piskląt wymagają kontrolowania temperatury.

Gł

AW2.3.1 Pisklęta powinny mieć zapewnione odpowiednie dodatkowe źródło ciepła lęgowego.

Gł

AW2.3.2 Po 20 dniach należy wyregulować temperaturę, aby zapobiec narażeniu ptaków na ekstremalne ciepło lub zimno.

Gł

¹ <https://www.poultryworld.net/Breeders/Health/2010/10/Harmful-effects-of-ammonia-on-birds-WP008071W/>

² <https://www.humanesociety.org/sites/default/files/docs/hsus-report-animal-welfare-duck-industry.pdf>

Nr	Wymaganie	Poziom
	<p><i>Małe farmy</i> powinny zadbać, aby zwierzęta nie były narażone na niebezpieczne wahania temperatury.</p>	
<p>AW2.4</p> 	<p>Pomieszczenia i schronienia powinny posiadać obszar suchej, bezpiecznej i wygodnej powierzchni podłogowej. Ptactwo wodne powinno mieć stały dostęp do suchej i pozbawionej pleśni ściółki do spania.</p> <p>AW2.4.1 Podłogi powinny dobrze odprowadzać wilgoć.</p> <p>AW2.4.2 Nie należy używać siatki drucianej jako podłogi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Istniejące obszary siatkowe lub zbudowane z listew można zakryć w celu stworzenia odpowiednika podłogi stałej. • Odparzenia stawów skokowych i łap ptaków są spowodowane kontaktem ze ściółką, która jest zarówno mokra, jak i zawiera wysokie stężenie amoniaku pochodzącego z odchodów. Odparzenia te mogą powodować ból, działać jako punkt dostępu dla infekcji bakteryjnych, wykazano też, że są powiązane z kulawizną. • Świeża ściółka wydaje się być najlepszym sposobem na ograniczenie występowania takich ran. Na fermie należy regularnie wymieniać ściółkę. 	<p>Gł</p> <p>Ob</p> <p>Ob</p>
	<p>AW2.5</p> <p>Ptactwo wodne powinno mieć zapewnioną wystarczającą przestrzeń w pomieszczeniu, aby móc swobodnie się ruszać, stać, obracać, rozpościerać skrzydła i biegać.</p> <p>AW2.5.1 O ile ferma zapewnia taką opcję, pomieszczenie powinno posiadać co najmniej jedną budkę (półkę) lęgową na każde cztery ptaki.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Standard RDS nie określa limitu minimalnej przestrzeni wymaganej dla ptaków. Postaraj się jak najbardziej obiektywnie ocenić przestrzeń pod kątem zapewnienia ptakom możliwości swobodnego ruchu, obrotu, rozkładania skrzydeł i nieskrępowanego biegania, biorąc pod uwagę zarówno powierzchnię podłogi, jak i wysokość pomieszczenia. 	<p>Gł</p> <p>Ob</p>

Nr	Wymaganie	Poziom
	<ul style="list-style-type: none"> Brytyjskie towarzystwo ochrony zwierząt RSPCA UK określa gęstość drobiu w przestrzeni wewnętrznej na nie więcej niż 17 kg/m². 	
AW2.6	<p>Ptactwo wodne nie powinno być trzymane w klatkach.</p> <p>AW2.6.1 Ptactwo wodne można trzymać w klatkach tymczasowo, na potrzeby szczepień lub z innych uzasadnionych powodów.</p> <p>Jeżeli wystąpi taka okoliczność, należy przedstawić pisemne uzasadnienie tej decyzji od wykwalifikowanego lekarza weterynarii, ze wskazaniem, że jest ono konieczne w leczeniu określonego schorzenia.</p>	<p>Dod</p> <p>Dod</p>
AW2.7	<p>Z wyjątkiem odchowu piskląt pod lampą ciepłą do wieku maksymalnie czterech tygodni, należy zapewnić ptakom co najmniej osiem godzin ciemności — lub warunków zbliżonych do ciemności — w nocy i osiem godzin światła w ciągu dnia.</p> <p>AW2.7.1 Schronienia i pomieszczenia powinny zapewniać wewnątrz światło naturalne.</p> <p>AW2.7.2 Obszary lęgowe powinny być zaciemnione w celu skłonienia ptaków do gniazdowania w nich.</p> <p>AW2.7.3 W przypadku korzystania z oświetlenia sztucznego, należy zapewnić jego równomierne rozłożenie.</p>	<p>Dod</p> <p>Ob</p> <p>Ob</p> <p>Ob</p>
AW2.8	<p>Ptactwo wodne powinno mieć dostęp do wody dla swoich potrzeb behawioralnych.</p> <p>AW2.8.1 Ptactwo wodne powinno mieć dostęp do wody na tyle głębokiej, aby móc zanurzać w niej głowy.</p> <p>AW2.8.2 Ptactwo wodne powinno mieć dostęp do wody na tyle głębokiej, aby móc pływać bez dotykania łapami dna.</p> <p>AW2.8.3 Woda dla potrzeb behawioralnych ptaków powinna być bezpieczna.</p>	<p>Dod</p> <p>Dod</p> <p>Ob</p> <p>Dod</p>
	<p> Standard RDS wymaga, aby ptaki miały dostęp do wody na tyle głębokiej, aby móc zanurzać w niej głowy.</p> <p>Najczęstszymi rodzajami poidel są:</p>	

Nr	Wymaganie	Poziom
	<ul style="list-style-type: none"> • Popularne poidła kropelkowe, które jednak zapewniają jedynie minimalny dostęp do wody na potrzeby behawioralne. • Poidła dzwonowe, które pozwalają ptakom zanurzać dzioby i są lepsze niż poidła kropelkowe. <p>Zalecane są poidła korytowe. Pozwalają one ptakom zanurzać głowy.</p> <p>Towarzystwo Humanitarne Stanów Zjednoczonych (<i>ang. Humane Society United States</i>) wyjaśnia: „Ograniczone możliwości ptaków do pielęgnacji³ mogą prowadzić do zabrudzenia dziobów, nozdrzy i oczu oraz pociągać za sobą potencjalnie zwiększenie ryzyka infekcji. Kaczki potrzebują wody także do termoregulacji i mogą cierpieć z powodu stresu termicznego w systemach pozbawionych odpowiedniej ilości wody do zwilżania swoich ciał”.³</p>	
<p>AW2.9</p>	<p>Od szóstego tygodnia życia ptactwo wodne powinno mieć zapewniony dostęp do przestrzeni zewnętrznej.</p> <p>AW2.9.1 Obszar zewnętrzny powinien być wystarczająco rozległy i utrzymywany w stanie suchym.</p> <p>AW2.9.2 Ptactwo wodne nie może być zmuszane do stania w wodzie lub błocie.</p> <p>AW2.9.3 Pomieszczenie powinno mieć wystarczającą liczbę wyjść, aby umożliwiać ptakom swobodne wychodzenie na zewnątrz.</p> <p>AW2.9.4 Oprócz dostępu do przestrzeni zewnętrznej należy zapewnić ptakom środowisko o stymulującym charakterze.</p>	<p>Dod</p> <p>Ob</p> <p>Dod</p> <p>Ob</p> <p>Ob</p>
	<p>Dostęp do świeżego powietrza jest ważnym sposobem ograniczenia narażenia na opary amoniaku, jednocześnie zachęcając ptaki do naturalnych zachowań, takich jak swobodne żerowanie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jeśli to możliwe, należy zapewnić gęsiom dostęp do przestrzeni zewnętrznej po czterech tygodniach. • Tymczasowe przetrzymywanie w pomieszczeniu z powodu warunków pogodowych jest dopuszczalne, jeżeli wypuszczenie ptaków na zewnątrz groziłoby ich zdrowiu lub dobrostanowi. 	

³ <https://www.humanesociety.org/sites/default/files/docs/hsus-report-animal-welfare-duck-industry.pdf>

Nr	Wymaganie	Poziom
	<ul style="list-style-type: none"> Podczas epidemii chorób przepisy rządowe mogą wprowadzać ograniczenia dostępu zwierząt do obszarów zewnętrznych. Farmy mają obowiązek monitorować i przestrzegać lokalnych przepisów w tym zakresie. Plan bezpieczeństwa biologicznego farmy powinien obejmować zapobieganie wystąpieniu choroby przy jednoczesnym zapewnieniu ptakom dostępu zewnętrznego. <p>Stymulacja zapewniona ptakom w młodym wieku może zapobiegać agresywnemu dziobaniu.</p> <p>Stymulująca przestrzeń zewnętrzna może obejmować swobodne żerowanie w podłożu takim, jak słoma, siano lub wióry.</p>	
AW2.10	Przestrzeń zewnętrzna powinna być na tyle rozległa, aby zapewnić ptakom swobodne poruszanie, stanie, obracanie, rozpościeranie skrzydeł i bieganie bez ścisku.	Gł
	<ul style="list-style-type: none"> Standard RDS nie określa limitu minimalnej przestrzeni wymaganej dla ptaków. Postaraj się jak najbardziej obiektywnie ocenić przestrzeń pod kątem zapewnienia ptakom możliwości swobodnego ruchu, obrotu, rozkładania skrzydeł i nieskrępowanego biegania, biorąc pod uwagę zarówno powierzchnię podłogi, jak i wysokość pomieszczenia. Brytyjskie towarzystwo ochrony zwierząt RSPCA UK określa gęstość drobiu w przestrzeni wewnętrznej na nie więcej niż 17 kg/m². 	
AW2.11	Należy zapewnić ptactwu wodnemu ochronę przed drapieżnikami.	Gł
	<p>AW2.11.1 Kontrola drapieżników powinna być humanitarna.</p> <ul style="list-style-type: none"> Zabronione jest stosowanie śmiertelnych metod kontroli drapieżników, a zwłaszcza środków masowego wyłapywania, powodujących silny ból i cierpienie, takich jak wnyki i potrzaski. Przykłady humanitarnej kontroli drapieżników: <ul style="list-style-type: none"> Mocne, dobrze skonstruowane ogrodzenie. Zamykanie ptaków na noc w kojcach lub szopach. Zadaszona przestrzeń zewnętrzna. 	Dod

AW3. Zarządzanie zwierzętami

Oczekiwany rezultat: Zwierzęta są zarządzane w sposób dbający o ich zdrowie i zapobiegający chorobom. Zwierzęta chore lub ranne są poddawane leczeniu. Operacje hodowlane są prowadzone w sposób minimalizujący ból i stres.

Nr	Wymaganie	Poziom
AW3.1	Pracownicy ферmy przeprowadzają kontrole dobrostanu zwierząt co najmniej dwa razy dziennie.	Gł
	<p>Odpowiednie kontrole dobrostanu obejmują następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Idź przez stado powoli i uważnie, wypatrując ptaków, które są ranne lub okulałe. • Pamiętaj, aby przechodzić na tyle blisko, aby mieć dokładny ogląd wszystkich ptaków i móc dostrzec ewentualne problemy. • Zidentyfikuj wszystkie osobniki chore lub ranne. • Sprawdź, czy cały osprzęt do karmienia i pojenia ptaków jest czysty i w dobrym stanie. • Sprawdź odchody pod kątem oznak choroby lub robaków 	
AW3.2	Lekarz weterynarii powinien regularnie sprawdzać na ферmie stan zdrowia ptactwa wodnego. W przypadku <i>małych ferm</i> dostęp weterynaryjny powinien być zapewniany w razie potrzeby.	Gł
	AW3.2.1 Wizyta weterynarza powinna obejmować przegląd weterynaryjnego planu zdrowia i dobrostanu zwierząt (VHP) i wskazanie obszarów wymagających poprawy.	Ob Nie dotyczy małych ferm
AW3.3	Wszystkim osobom pracującym na ферmie lub ją odwiedzającym należy zapewnić dostęp do odpowiednich stanowisk mycia rąk i toalet.	Ob Nie dotyczy małych ferm

Nr	Wymaganie	Poziom
AW3.4	Przy wejściu na teren fermy należy zapewnić system czyszczenia/ dezynfekcji lub zmiany obuwia.	Ob Nie dotyczy małych ferm
AW3.5	Procedury chirurgiczne należy ograniczyć do przypadków niezbędnych z medycznego punktu widzenia; powinny być one przeprowadzane przez lekarza weterynarii.	Gł
AW3.6	Każdy ptak chory lub ranny powinien zostać natychmiast poddany leczeniu w celu zminimalizowania bólu i stresu. Zabrania się przekładania leczenia w celu zachowania kwalifikowalności ptaka lub stada do sprzedaży.	Gł
	<p>Ptaki wykazujące oznaki choroby lub obrażeń należy wyodrębnić z większego stada do dalszej obserwacji — patrz wymóg AW3.7.</p> <p>Poniższe objawy zostały zdefiniowane przez Organizację Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO ONZ) jako oznaki nietypowego zachowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przyspieszone oddychanie (sapanie) połączone z charczeniem lub bulgotaniem; • Zwiększone pragnienie; • Biegunka; białawe odchody; sprawdź je pod kątem robaków • Niedożywienie; • Oczy pozbawione blasku; zapadnięte; • Opadające skrzydła; • Kichanie; • Pokładanie się na ziemi; • Niechęć do ruchu; • Wydzielina z nosa; • Wydzielina z oczu; • Obrzęk i zaczerwienienie gruczołu kuprowego; • Opuchnięte i czerwone powieki; • Apatia; • Wychudzenie; • Zahamowanie wzrostu; 	

Nr	Wymaganie	Poziom
	<ul style="list-style-type: none"> • Otępiałość; • Potargane pióra (w połączeniu z innymi oznakami nietypowego zachowania); • Zmniejszona nieśność; • Zmniejszona wykluwalność jaj; • Letarg; • Niestabilny chód; • Trudności przy wstawianiu; • Niezborne ruchy; • Pozostawanie w jednej pozycji z opuszczoną głową i zamkniętymi oczami; • Poszukiwanie kontaktu ze źródłem ciepła; • Kaszel; • Zielonkawa biegunka; • Brak koordynacji ruchów; • Drżenie szyi i głowy; • Trudności w oddychaniu; • Osłabienie; • Potrząsanie głową <p>Kulawizna charakteryzuje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niemożnością normalnego chodu • Chodem utykającym • Ciągłymi upadkami podczas prób chodzenia 	
<p>AW3.7</p>	<p>Zwierzętom chorym i/lub rannym należy zapewnić bezpieczne i niezatłoczone miejsce powrotu do zdrowia.</p>	<p>Gł</p>
	<p>„Ptasi szpital” powinien być oddzielony od stada, aby umożliwić dokładniejszą obserwację; powinien też zapewniać:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niską gęstość liczby ptaków • Łatwy dostęp do karmy • Łatwy dostęp do czystej, bezpiecznej wody • Regularną obserwację (2-3 razy dziennie) • Widoczność innych ptaków • Czystą ściółkę • Solidne podłoże 	

Nr	Wymaganie	Poziom
AW3.8	<p>Zabrania się dokonywania u ptactwa wodnego jakichkolwiek fizycznych modyfikacji, takich jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Usuwanie pazurów • Dziurkowanie łap • Podcinanie skrzydeł • Przycinanie piór • Kastrowanie 	Gł
	Przycinanie dużych piór jest dozwolone, jeśli są one połamane lub uszkodzone.	
AW3.9	Zabrania się skracania i przycinania dziobów w sposób mechaniczny lub metodą podczerwieni (korekta dzioba).	Gł
	<p>Standard RDS nie zezwala na skracanie ani przycinanie dziobów metodą podczerwieni.</p> <p>Odpowiednie systemy kontroli powinny gwarantować, że wylęgarnie nieobjęte standardem RDS (przechowujące pisklęta przez mniej niż 24 godziny) nie przeprowadzają korekt ani przycinania dziobów metodą podczerwieni oraz nie dokonują żadnych innych fizycznych modyfikacji ptaków hodowanych zgodnie z wymogami RDS.</p>	
AW3.10	Zabrania się pozyskiwania puchu i pierza ptactwa wodnego <i>na żywca</i> .	K
	AW3.10.1 Zabrania się wykonywania zabiegów wymuszonego lub wspomaganego przepierzania ptaków ani podskubywania puchu w tym okresie.	K
	AW3.10.2 Cały puch powinien pochodzić od ptactwa wodnego hodowanego na potrzeby konsumpcyjne.	Gł
	AW3.10.3 Ferma nie może pozyskiwać zwierząt kiedykolwiek poddawanych wyrywaniu piór na żywca ani dostarczać żywych ptaków do oskubywania.	K
AW3.11	Samice ptactwa wodnego będące w nieśności powinny mieć zapewnione stanowiska lęgowe, które zapewniają częściowo zamknięty obszar do składania jaj; każde stanowisko lęgowe powinno zawierać kruchy materiał gniazdowy.	Dod

Nr	Wymaganie	Poziom
AW3.12	Należy podjąć środki w celu zminimalizowania walk ptaków i/lub podskubywania piór.	Gł
	AW3.12.1 Jeżeli objętość pomieszczenia hodowlanego wynosi ponad 3000 sztuk ptactwa wodnego, należy zamontować ściankę działową, na tyle wysoką, żeby ptaki nie widziały się nawzajem.	Ob
	 <ul style="list-style-type: none"> Wykazano, że zapewnienie ptakom stymulacji może w dużym stopniu zmniejszać agresywne dziobanie. Stymulacja może obejmować zapewnienie materiałów do żerowania, zwiększenie dostępnej powierzchni i dostęp do wody na tyle głębokiej, aby ptaki mogły zanurzać w niej głowy. Środki te mogą również zapobiegać innym negatywnym zachowaniom, takim jak uduszenie wskutek paniki czy rywalizacja o karmę i wodę. Fermy mogą też przeciwdziałać ryzyku wystąpienia paniki poprzez częste przechadzanie się ludzi wśród stada i zaznajamianie ptaków z nowymi dźwiękami i wrażeniami, począwszy od bardzo młodego wieku. 	
AW3.13	Ptactwo wodne cierpiące z powodu bólu lub obrażeń, których wyleczenie jest mało prawdopodobne, powinno zostać niezwłocznie i humanitarnie uśmiercone w sposób natychmiast uniewrażliwiający ból.	Gł
	AW3.13.1 Eutanazja powinna obejmować następujące przypadki: 1) ptaki odczuwające niekontrolowany ból i mające niewielkie szanse powrotu do zdrowia bez długotrwałego cierpienia; 2) ptaki nie wykazujące żadnych oznak poprawy po upływie trzech dni; 3) ptaki nie będące w stanie samodzielnie pić wody po 48 godzinach.	Gł
	AW3.13.2 Dozwolone są tylko poniższe metody eutanazji:	Gł
	<ul style="list-style-type: none"> Bolcowy pistolet ubojowy Ręczny paralizator, a następnie wykrwawienie Skręcenie szyi (tylko wtedy, gdy inne opcje nie są dostępne) 	
	AW3.13.3 Eutanazję na fermie powinni przeprowadzać wyłącznie wyszkoleni pracownicy.	Gł
	AW3.13.4 Pojedynczy pracownik lub weterynarz nie powinien uśmiercać więcej niż 70 ptaków metodą skręcenia szyi w ciągu	Gł

Nr	Wymaganie	Poziom
	jednego dnia, chyba że wymaga tego dobrostan ptaków lub brak dostępności innego wykwalifikowanego i doświadczonego personelu.	
	Patrz Nota wyjaśniająca odnośnie eutanazji	

AW3. Porady i szablony dotyczące zarządzania zwierzętami

Porady

- Nota wyjaśniająca odnośnie eutanazji

Szablony

- Weterynaryjne szablony planu zdrowia i dobrostanu zwierząt
- Szablony prowadzenia ewidencji

Nota wyjaśniająca odnośnie eutanazji

Eutanazja oznacza dosłownie „dobrą śmierć” i odnosi się do praktyki polegającej na uboju lub uśmiercaniu zwierząt cierpiących z powodu choroby lub obrażeń nierokujących wyzdrowienia. Zapobiega ona przedłużaniu cierpień zwierzęcia.

Kluczowe aspekty mające na celu zapewnienie, że przeprowadzona eutanazja będzie zgodna z dobrostanem zwierząt, obejmują:

- Zidentyfikowanie ptaków, które należy poddać eutanazji.
- Zadbanie, aby eutanazja była wykonywana wyłącznie przez wyszkolonych pracowników.
- Zastosowanie dozwolonych przez Standard RDS metod eutanazji.
- Sprawdzenie skuteczności eutanazji.

Identyfikacja ptaków wymagających eutanazji.

1. Ptaki należy uśmiercić bez zwłoki i w humanitarny sposób w następujących okolicznościach:
  - Ptaki odczuwające niekontrolowany ból i mające niewielkie szanse powrotu do zdrowia bez długotrwałego cierpienia.
  - Ptaki nie wykazujące żadnych oznak poprawy po upływie trzech dni.
  - Ptaki niezdolne do samodzielnego picia wody po 48 godzinach.
2. Zalecane wskazówki przy podejmowaniu decyzji:
  - Po pierwszym zaobserwowaniu ptaka chorego lub rannego, przestrzegaj następujących zasad i w razie potrzeby podejmij odpowiednie działania:
  - **W pierwszym dniu** kulawizny, choroby lub obrażeń przenieś ptaki do „ptasiego szpitala” w celu dalszej obserwacji. Objawy (w tym zdolność do jedzenia lub picia) powinny być notowane. Jeśli to możliwe, skonsultuj się z lekarzem weterynarii. Zwierzęta cierpiące z powodu niekontrolowanego bólu należy uśmiercić natychmiast.
  - **W drugim dniu** kulawizny, choroby lub obrażeń obserwuj ptaki pod kątem poprawy lub pogarszania się objawów. Zwierzęta cierpiące z powodu niekontrolowanego bólu lub niezdolne do jedzenia i picia przez 24 godziny należy uśmiercić natychmiast.
  - **W trzecim dniu** przestrzegaj tego samego protokołu. Zwierzęta cierpiące z powodu niekontrolowanego bólu, niezdolne do jedzenia i picia przez 24 godziny lub niewykazujące żadnych oznak poprawy w ciągu doby należy uśmiercić natychmiast.

Wykonywanie eutanazji wyłącznie przez wyszkolonych pracowników

1. Należy zadbać, aby na fermie zawsze był dostępny pracownik przeszkolony do przeprowadzania eutanazji.
2. Tylko pracownicy przeszkoleni w zakresie odpowiednich oznak eutanazji są upoważnieni do stwierdzenia, czy jest ona właściwą drogą postępowania.
3. Tylko pracownicy przeszkoleni w zakresie odpowiednich metod eutanazji mogą przeprowadzać uśmiercanie.
4. Dlatego też dobrą praktyką jest zapewnienie szkolenia w zakresie eutanazji wielu pracownikom.

Metody przeprowadzania eutanazji

Standard odpowiedzialnego pozyskiwania puchu dopuszcza poniższe metody eutanazji.

1. Bolcowy pistolet ubojowy, a następnie przecięcie szyi
2. Ogłuszenie paralizatorem ręcznym
3. Skręcenie szyi (zwane również przemieszczeniem kręgów szyjnych, dopuszczalne tylko wtedy, gdy inne opcje nie są dostępne)
4. Farmy mogą również zwrócić się do swojego weterynarza z prośbą o dokonanie eutanazji. Jest to opcja wykraczająca poza Standard RDS, ale powinna być dozwolona.

Podczas unieruchamiania osobników do eutanazji należy postępować zgodnie z poradami zawartymi w sekcji odnośnie obchodzenia się ze zwierzętami. Niewłaściwe traktowanie może sprawiać ptakom ból: Obchodzenie się ze zwierzętami (AW4.1).

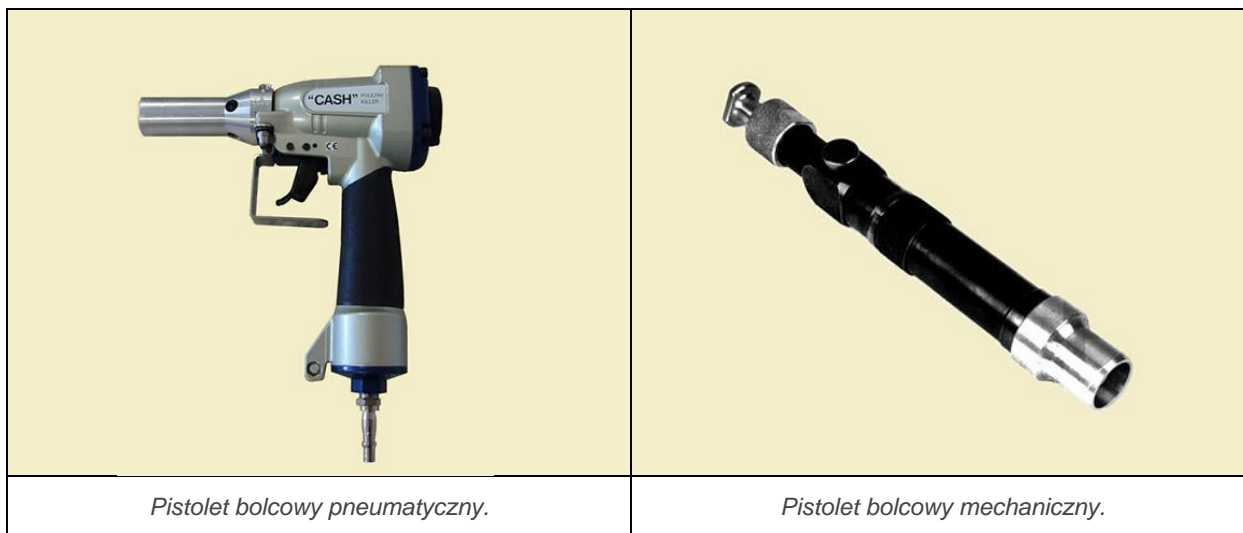
Przeprowadzanie eutanazji za pomocą bolcowego pistoletu ubojowego (lub ogłuszanie wstrząsowe)

Czym jest bolcowy pistolet ubojowy?

Silny cios w głowę powoduje utratę przytomności, a nawet śmierć. Gdy uderzenie skutkuje natychmiastowym pozbawieniem świadomości, może być skutecznym sposobem uniknięcia przez zwierzę bolesnej śmierci. Trudno jest jednak zapewnić skuteczny cios bez specjalnie zaprojektowanego urządzenia.

Bolcowy pistolet ubojowy zadaje kontrolowane uderzenie w głowę w sposób bardziej niezawodnie gwarantujący utratę przytomności. Istnieją dwa rodzaje bolcowych pistoletów ubojowych: ogłuszacze mechaniczne i ogłuszacze pneumatyczne. Oba są dostępne z płaskimi lub wypukłymi głowicami. Głowice wypukłe są dla kaczek i gęsi najlepszym wyborem.

Bolcowe pistolety ubojowe są najbardziej niezawodną metodą eutanazji i ich stosowanie powinno być celem wszystkich ferm.

Kroki użycia bolcowego pistoletu ubojowego:

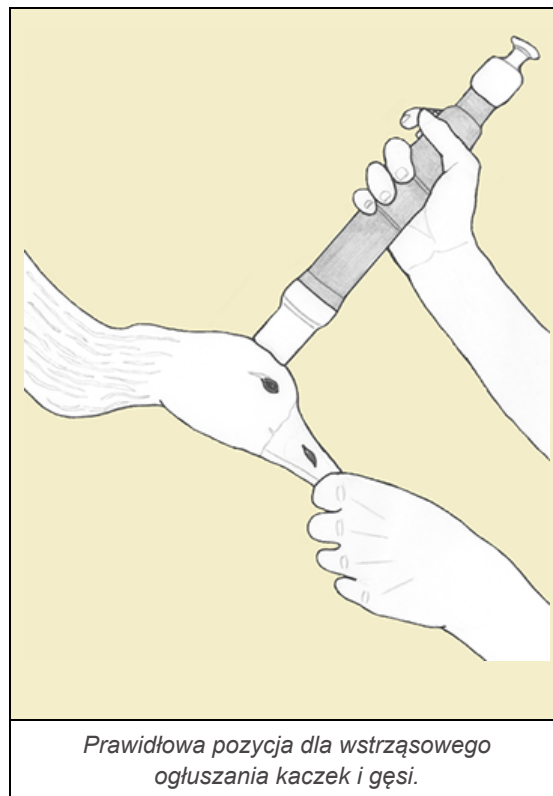
1. Wybierz właściwy kaliber lub wartość ciśnienia pistoletu w zależności od gatunku i wieku ptaka. Są to parametry specyficzne dla marki oraz modelu sprzętu i należy je przechowywać w planie eutanazji.
2. Unieruchom ptaka w celu zapewnienia dokładnego ustawienia pistoletu:
  - a. Przyłóż lufę do szczytu głowy, w środkowej linii, kierując pistolet prosto w dół.
  - b. Przytrzymaj głowę ptaka, lekko chwytając za grzebień lub łapiąc czubkami palców za dziób.

3. Ogłusz ptaka.

- a. Nie przejmuj się mimowolnym ruchem, jest to normalna oznaka skutecznego ogłuszenia.
- b. **Wideo na kanale YouTube** odnośnie ładowania i używania pistoletu ubojowego:
https://youtu.be/yR3P0Hup_6A

4. Sprawdź, czy ogłuszenie było skuteczne:

- a. Oznaki skutecznego ogłuszenia wstrząsowego: brak regularnego oddechu (sprawdź ruchy brzucha w obszarze piersiowym); niekontrolowane trzepotanie skrzydłami; skurczenie i wyprost łap; brak naprężenia szyi; brak głosu.
- b. Jeśli dotkniesz rogówki (gałki ocznej), a ptak odruchowo mrugnie, jest to oznaką świadomości i ogłuszenie należy wykonać ponownie.
- c. Wideo na kanale YouTube ukazujące oznaki skutecznego ogłuszenia wstrząsowego:
<https://youtu.be/6uopdSqtUu>
- d. W razie wątpliwości powtórz ogłuszenie ptaka.

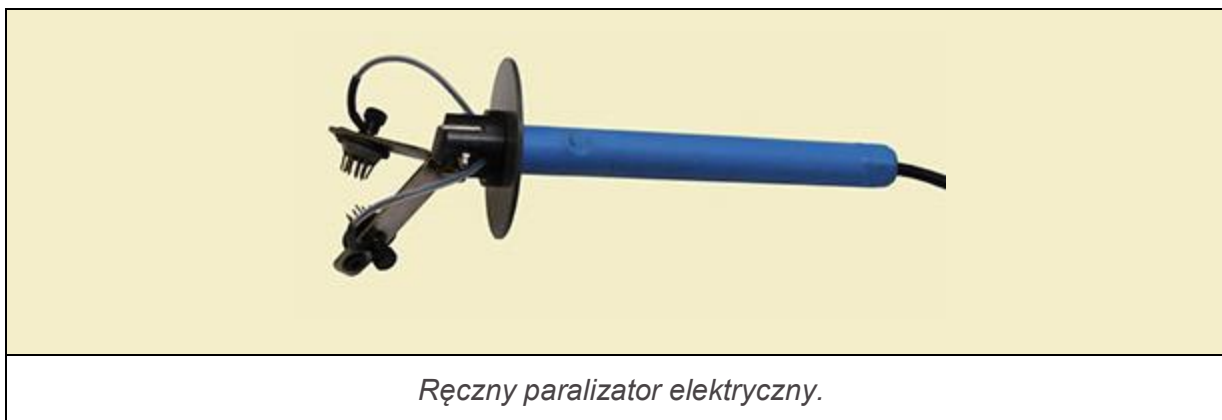
Prawidłowa pozycja dla wstrząsowego ogłuszania kaczek i gęsi.

Przeprowadzanie eutanazji za pomocą ręcznego paralizatora

Czym jest ręczny paralizator?

Prąd elektryczny może być niezawodną metodą ogłuszania ptaków przed eutanazją. Małe, ręczne aparaty umożliwiają dokonywanie tych operacji na fermie. Te elektryczne urządzenia ogłuszające działają za pomocą pary elektrod umieszczanych na głowie zwierzęcia. Zasilane są z sieci elektrycznej, a elektrody można regulować w zależności od wielkości ptaków.

Kroki użycia paralizatora ręcznego:

1. Utrzymuj urządzenie w czystości. Zabrudzone elektrody mogą zakłócać przepływ prądu, powodując nieskuteczność ogłuszenia. Użyj prawidłowego ustawienia dla kaczek lub gęsi. Prawidłowe ustawienie jest podane w instrukcji obsługi urządzenia.
  - a. Wstępne zwilżenie głowy ptaka może poprawić efektywność ogłuszenia.
  - b. Dla własnego bezpieczeństwa przed użyciem elektrycznego paralizatora zdejmij całą biżuterię, załóż gumowe rękawice i obuwie, unikaj jakiegokolwiek kontaktu z naładowanymi elektrodami i przestrzegaj instrukcji obsługi producenta urządzenia.
2. Dopasuj ułożenie elektrod do głowy ptaka.
3. Umieść elektrody na głowie ptaka:
  - a. Dłonią w gumowej rękawiczce przytrzymaj tył lub podstawę głowy ptaka, a następnie mocno przyłóż elektrody do obu stron głowy pomiędzy okiem a uchem.
  - b. Nigdy nie przykładaj elektrod do szyi ptaka. Powoduje to ból i nie skutkuje utratą przytomności.
4. Gdy masz pewność, że elektrody znajdują się we właściwej pozycji, bez

wahania naciśnij spust urządzenia. Czasy aplikacji mogą się różnić, ale spust powinien pozostawać włączony przez co najmniej 7 sekund lub do momentu, aż ptak przestanie trzepotać skrzydłami.

- a. Nie przejmuj się mimowolnym ruchem, jest to normalna oznaka skutecznego ogłuszenia.
- a. Demonstracyjne wideo na kanale YouTube:
<https://www.youtube.com/watch?v=2mdDI0pjYuw&feature=youtu.be>

5. Sprawdź, czy ogłuszenie było skuteczne:

- a. Oznaki skutecznego ogłuszenia elektrycznego: szyja wygięta w łuk z szeroko otwartymi oczami; brak regularnego oddechu natychmiast po ogłuszeniu: szywno wyprostowane nogi; ciągłe szybkie drżenie ciała; skrzydła trzymane blisko ciała (po początkowych niekontrolowanych seriach trzepotania).
- b. Jeśli dotkniesz rogówki (gałki ocznej), a ptak odruchowo mrugnie, jest to oznaką świadomości i ogłuszenie należy wykonać ponownie.
- c. W razie wątpliwości powtórz ogłuszenie ptaka.
- d. Natychmiast po ogłuszeniu elektrycznym, w ciągu 15 sekund, ptak musi zostać uśmiercony przez przecięcie lub skręcenie szyi.

Przeprowadzanie eutanazji za pomocą skręcenia szyi (lub przemieszczenie kręgów szyjnych)

1. Metodę tę należy stosować tylko wtedy, gdy nie można użyć bolcowego pistoletu ubojowego ani ręcznego paralizatora.
2. Skręcenia szyi nie należy wykonywać u ptaków ważących więcej niż 5 kg.⁴
3. Fermy powinny podjąć odpowiednie kroki w celu zainwestowania w pistolet ubojowy lub ręczny paralizator elektryczny.

Czym jest skręcenie szyi?

Metoda ta uśmierca ptaka natychmiast wskutek przerwania rdzenia kręgowego, a tym samym przerwania oddychania. Można przeprowadzać ją ręcznie, ale nie przekraczając liczby 70 ptaków dziennie na jednego pracownika. Wynika to z faktu potencjalnego zmęczenia pracownika ręcznie wykonującego skręcenia szyi, co może skutkować mniejszą skutecznością tej procedury.

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R1099&from=DE>

Kroki ręcznego skręcenia szyi

1. Ustaw ptaka we właściwej pozycji.
  - a. Przytrzymaj łapy (i końce skrzydeł, jeśli to możliwe) w jednej ręce, blisko biodra, z brzuchem ptaka opartym o udo.
  - b. Używając palca wskazującego i środkowego drugiej ręki, chwyć głowę ptaka bezpośrednio za czaszkę, układając kciuk pod dziobem.
2. Skręć kręgi szyjne.
  - a. Pociągnij szyję w dół, jednocześnie wciskając kostki dłoni w kręgi szyjne i odciągając głowę ptaka do tyłu.
  - b. Skręcenie szyi należy przeprowadzać jednym, szybkim pociągnięciem. Zrób to pewnie i bez obawy. ⁵
  - a. Nie przejmuj się mimowolnym ruchem, jest to normalna oznaka skutecznego ogłuszenia.

⁵ Stowarzyszenie Humanitarnego Uboju (*ang. Humane Slaughter Association*) „Praktyczna instrukcja uboju drobiu: Skręcenie szyi” (Practical Slaughter of Poultry: Neck Dislocation), www.hsa.org.uk

3. Sprawdź, czy skręcenie było skuteczne:
  - a. Jeśli dotkniesz rogówki (gałki ocznej), a ptak odruchowo mrugnie, jest to oznaką świadomości i ogłuszenie należy wykonać ponownie.
  - b. Demonstracyjne wideo skutecznego skręcenia szyi na kanale YouTube:
https://www.youtube.com/watch?time_continue=25&v=-twCZ_x7jB0.

Potwierdzenie śmierci zwierzęcia

Po dokonaniu eutanazji zawsze upewnij się, że zwierzę nie żyje:

1. Brak bicia serca
2. Brak oddechu
3. Brak odruchu rogówkowego (reakcja po dotknięciu gałki ocznej)
4. Obecność rigor mortis (stężenia pośmiertnego)

Weterynaryjne szablony planu zdrowia i dobrostanu zwierząt

Informacje ogólne

Informacje te należy przedłożyć audytorowi przed audytem.

Imię, nazwisko i adres		
Nazwa fermy		
Gatunki hodowanych ptaków		
Nazwisko osoby odpowiedzialnej za fermę		
Lokalny lekarz weterynarii:		
Wykonanie planu:	Imię i nazwisko:	Podpis:
		Data:

Produkcja	
Łączna liczba ptaków na fermie naraz	
Liczba ptaków produkowanych rocznie	

1. Kontrole dobrostanu zwierząt

Opisz harmonogram inspekcji ptactwa wodnego: kto bada ptaki i jak często:

Opisz elementy wymagane w każdej codziennej kontroli dobrostanu:

Opisz swój regularny harmonogram czyszczenia:

2. Plan żywienia i pojenia

2.1 Żywienie: Podaj szczegóły planu karmy zapewnianej zwierzętom. Użyj dodatkowego rzędu w każdym przypadku zwiększenia ilości karmy.

Wiek ptaków (liczba dni)	Karma	Ilość/częstość karmienia	Dystrybucja (stanowiska karmienia)

2.2 Pojenie: Podaj szczegółowe informacje na temat sposobu dostarczania wody wszystkim ptakom, w tym osobnikom chorym i rannym, które są trzymane osobno.

Harmonogram pojenia	Wykaz potencjalnych źródeł zanieczyszczeń, z planem działania w razie potrzeby.	Metoda testowania	Harmonogram testowania

3. Środki bezpieczeństwa biologicznego

Dokumentuj działania podjęte w celu zarządzania lub mitygowania ryzyka choroby z poniższych źródeł oraz wszelkich innych zagrożeń zidentyfikowanych przez siebie. Patrz wytyczne AW5.2, AW5.3.4 i B3.3 Standardu RDS.

Potencjalne źródła choroby	Podjęte działania zaradcze
Dostarczane ptactwo wodne	
Pracownicy i osoby odwiedzające	<i>Pamiętaj, aby wskazać tutaj warunki, jakie muszą spełnić audytorzy, aby uzyskać pozwolenie wejścia do fermy.</i>
Budynki	
Sprzęty	
Inne (podaj)	

4. Środki nadzwyczajne

Dokumentuj procedury awaryjne i plany reagowania na wypadek katastrofy, korzystając z poniższej tabeli.

Nagły wypadek	Plan bezpośredniego bezpieczeństwa	Plan dostępu do wody	Plan dostępu do karmy
Susza			
Powódź			
Pożar			
Ekstremalne warunki pogodowe			
Inne (podaj) <i>Uwzględnij lokalne trendy klimatyczne</i>			

5. Plan eutanazji

<p>Opisz, jak podejmowane są decyzje dotyczące eutanazji na fermie.</p>	
<p>Kto jest odpowiedzialny za podjęcie tej decyzji? Czy jest wyznaczona osoba rezerwowa?</p>	
<p>Opisz metodę eutanazji:</p>	

Szablony prowadzenia ewidencji

1. Rejestr śmiertelności i chorób *(jeden na każde stado)*

Wiek ptaka:	Data śmierci:	Opis objawów, wraz z czasem trwania:	Wynik (wyzdrowienie, zgon, eutanazja):	Leczenie weterynaryjne, jeśli dotyczy:

2. Wizyty weterynaryjne

Data wizyty	Powód wizyty:	Wykonane zabiegi:	Przegląd planu zarządzania?

AW4. Obchodzenie się ze zwierzętami i transport

Oczekiwany rezultat: Powinna istnieć dobra relacja pomiędzy człowiekiem a zwierzęciem, a obchodzenie się ze zwierzętami oraz ich transport w obrębie fermy i poza nią powinny odbywać się w sposób chroniący ich dobrostan.

Nr	Wymaganie	Poziom
AW4.1	Z zwierzętami należy obchodzić się w sposób humanitarny; złe traktowanie jest niedopuszczalne.	K
	AW4.1.1 Złe traktowanie zwierząt obejmuje brutalne formy kontaktu, takie jak kopanie, uderzanie, rzucanie lub upuszczanie, ciągnięcie lub wleczenie ptactwa wodnego za pióra, skrzydła, głowę, szyję, ogon lub łapy.	K
	AW4.1.2 Należy zachować szczególną ostrożność podczas obchodzenia się z ptactwem wodnym wymagającym specjalnego traktowania, takim jak pisklęta, osobniki młode, chore, kulawe lub ranne.	K
	Patrz Nota wyjaśniająca odnośnie obchodzenia się ze zwierzętami	
AW4.2	Koty, psy ani inne zwierzęta domowe nie powinny mieć wstępu do pomieszczeń i schronienia dla ptactwa wodnego.	Ob
AW4.3	Podczas załadunku i rozładunku ptaków należy stosować odpowiednie techniki obsługi, aby zapobiec stresowi ptaków.	Gł

Nr	Wymaganie	Poziom
	<p>Przed załadunkiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zaparkuj pojazd ciężarowy możliwie blisko ptaków wymagających załadunku, a w miejscu docelowym jak najbliżej celu rozładunku. • Korzystanie z otwartej ciężarówki może być lepsze niż używanie klatek. <p>Załadunek ptaków do transportu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podchodź do ptaków cicho i spokojnie. Przyciemnienie oświetlenia może zmniejszyć panikę. • Używaj małych kojców do zagonienia ptaków przeznaczonych do złapania. Pomocne mogą być mobilne ramy siatkowe. • Wyłapywanie ptaków przy użyciu hałaśliwych lub agresywnych metod spowoduje panikę w stadzie i może grozić obrażeniami lub uduszeniem ptaków, jak też urazami dla pracownika. • Nigdy nie uderzaj ptaka ani nie przyciskaj go do twardych powierzchni, takich jak ogrodzenie lub bok ciężarówki. <p>Umieszczanie ptaków w klatkach lub pojemnikach do transportu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Postępuj zgodnie z powyższymi poradami dotyczącymi chwytania zwierząt (AW4.1) • Wkładaj ptaki głową naprzód. • Nigdy nie wrzucaj ptaków z góry do pojemnika lub klatki. • Zapewnij obecność pomocnika do otwierania i zamykania klatki, tak aby inne ptaki nie wydostały się z niej. • Jeśli używasz modułów szufladowych, wypełniaj je od góry do dołu, aby zapobiec urazom ptaków już załadowanych. <p>Wijmowanie ptaków z klatek lub pojemników:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ptaki należy wyjmować pojedynczo. • Użyj dwóch rąk i trzymaj ptaka po obu stronach, aby chronić skrzydła. • Zapewnij obecność pomocnika do zamykania klatki, tak aby inne ptaki nie wydostały się z niej. 	
<p>AW4.4</p>	<p>Ptactwo wodne należy transportować w pojeździe zapewniającym wystarczającą wentylację i ochronę przed wiatrem, deszczem, śniegiem i stresem termicznym.</p>	<p>Gł</p>
	<p>AW4.4.1 Zabrania się transportu ptactwa wodnego w trudnych warunkach pogodowych, chyba że zapewniony zostanie wystarczający poziom ochrony.</p>	<p>Gł</p>
<p>AW4.5</p>	<p>Ptactwo wodne nie może być transportowane w nadmiernym ścisku.</p>	<p>Gł</p>

Nr	Wymaganie	Poziom
	AW4.5.1 W oparciu o średnią masę ptaków, należy przed transportem obliczyć liczbę osobników na pojemnik.	Dod
	AW4.5.2 Po przybyciu do ubojni należy zważyć ciężarówki, aby sprawdzić gęstość ładunku.	Ob
	 <p>Oznaki nadmiernego stłoczenia ptaków podczas transportu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ptaki nie są w stanie wygodnie usiąść. <p>Zalecana gęstość ładunku według Stowarzyszenia Humanitarnego Uboju (<i>ang. Humane Slaughter Association</i>) jest następująca (przestrzeń dotyczy powierzchni podłogowej):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pisklęta jednodniowe - 21 – 25 cm² na pisklę • Drób inny niż pisklęta jednodniowe (waga w kg) <ul style="list-style-type: none"> - < 1,6 kg - 180 – 200 cm² na kg - 1,6 < 3 kg - 160 cm² na kg - 3 do 5 kg - 115 cm² na kg - >5 - 105 cm² na kg 	
AW4.6	Plan transportu powinien zapewniać jak najszybsze dotarcie ptactwa wodnego do miejsca przeznaczenia.	Gł
	AW4.6.1 Jeżeli czas pozostały do transportu przekracza osiem godzin (włącznie z czasem załadunku i rozładunku), należy podjąć odpowiednie kroki w celu zagwarantowania, że ptaki nie są pozbawione karmy i wody przez dłużej niż osiem godzin.	Gł
	AW4.6.2 W trasach dłuższych niż czterogodzinne ptakom powinien towarzyszyć wyszkolony pracownik w celu zapewnienia właściwej opieki. Może być to kierowca pojazdu.	Gł
	 <ul style="list-style-type: none"> • Ptaki nie mogą pozostawać bez karmy i wody dłużej niż osiem godzin. Obejmuje to czas transportu i wszelkie okresy oczekiwania przy załadunku lub po przyjeździe. • Jeśli podróż trwa dłużej niż osiem godzin, należy zaplanować przerwę i podać ptakom karmę i wodę. • Podczas jazdy w pojeździe ciężarowym ptaki powinny być zabezpieczone przed ekstremalnymi warunkami pogodowymi. • Wyszkolony pracownik powinien towarzyszyć wszystkim transportom, jego obecność jest wymagana w przypadku podróży dłuższych niż cztery godziny. 	
AW4.7	Ciężarówka powinna być opatrzona oznakowaniem „ŻYWE PTAKI” w lokalnym języku przewozu.	Ob

Nr	Wymaganie	Poziom
AW4.8	Pojazd transportowy należy wyczyścić i osuszyć przed załadunkiem ptactwa wodnego.	Gł
	<ul style="list-style-type: none"> • Ciężarówki używane do transportu powinny być czyszczone i dezynfekowane pomiędzy przewozem każdego stada ptaków. 	
AW4.9	Do pojazdu należy ładować tylko ptaki nadające się do transportu.	Gł
	<p>Nie należy transportować ptaków chorych ani rannych. Przedłuży to jedynie prawdopodobnie ich cierpienie, a i tak nie będą mogły zostać poddane ubojowi z resztą stada.</p> <p>Ubojnie powinny dbać o to, aby nie istniały żadne okoliczności mogące zachęcać do transportu ptaków chorych lub rannych (np. naliczanie płatności na podstawie masy ciężarówki w chwili przyjazdu itp.).</p>	

AW4. Porady i szablony dotyczące obchodzenia się ze zwierzętami i transportu

Porady

- Nota wyjaśniająca odnośnie obchodzenia się ze zwierzętami

Nota wyjaśniająca odnośnie obchodzenia się ze zwierzętami

Obchodzenie się ze zwierzętami (AW4.1)

- Ważne jest, aby dbać o spokojne codzienne interakcje z ptakami w celu zmniejszenia ich stresu i lęku przed ludźmi. Oto niektóre porady dotyczące codziennej interakcji z kaczkami i gęsiami:
  - Spaceruj wśród stada przynajmniej raz dziennie od pierwszego dnia przybycia piskląt.
  - Idź powoli i cicho, pozwalając ptakom zejść z drogi bez paniki.
  - Przechodź przez stado wystarczająco blisko, aby mieć ogląd wszystkich ptaków.
- Jeśli z jakiegoś powodu ptaki wymagają podniesienia, należy przestrzegać wytycznych dla poszczególnych gatunków, aby zapobiec obrażeniom i nie zadawać bólu:

Kaczki oraz gęsi:

- Nigdy nie podnoś, nie trzymaj w powietrzu ani nie przenoś ptaka za szyję, chyba że podtrzymujesz również stabilnie pierś. Uważaj, aby trzymać szyję tuż za głową, aby nie dopuścić do skręcenia głowy lub szyi ani do ściśnięcia tchawicy.
- Nigdy nie trzymaj kaczki ani gęsi za głowę, skrzydło, ogon lub za łapę.

Kaczki:

Podtrzymuj korpus kaczki, pewnie chwytając nogi. Przyciśnięcie kaczki bezpiecznie do siebie pozwala uzyskać dostęp do głowy ptaka w celu ogłuszenia.

Nigdy nie należy łąpać kaczek tylko za łapy. Można chwycić je i delikatnie podnieść za podstawę szyi przez krótką chwilę przed przeniesieniem ptaka do ułożenia na ramieniu i ręce. Należy pamiętać, aby nie przykładać nadmiernej siły.

- Z kaczkami należy obchodzić się oburącz, układając jedną rękę z każdej strony ciała, nad skrzydłami, i podnosząc ptaka.

- Nie przenoś więcej niż dwóch kaczek w każdej ręce. W przypadku trzymania za szyję, upewnij się, że palec jest umieszczony pomiędzy szyjami dwóch ptaków.
- Po złapaniu ptaka przesun jedną rękę pod korpus i pewnie unieruchom łapy pomiędzy rozpostartymi palcami (układając jeden lub dwa palce między łapami), opierając pierś ptaka na podstawie tej samej dłoni. Skrzydła można następnie uchwycić drugą ręką lub pod pachą, przyciskając ptaka do siebie.

Gęsi:

Po delikatnym złapaniu za szyję większość gęsi usiądzie.

Przytrzymanie ptaka w tej pozycji zapewnia dostęp do głowy w celu ogłuszenia.

- Gęsi należy chwycić, otaczając jedną ręką korpus ptaka i unosząc go do ułożenia pod pachą, podczas gdy druga ręka ostrożnie podtrzymuje szyję (Ryc. 5).
- Dorosłe gęsi można również łapać i podnosić za barki, umieszczając palec pomiędzy łopatkami. Idealnie należy podtrzymywać przy tym obie piersi.
- Nie przenoś więcej niż jednej gęsi w każdej ręce.
- Nie krzyżuj ani nie związuj skrzydeł gęsi, aby zapobiec trzepotaniu.
- Zwracaj uwagę na głowę, aby uniknąć dziobnięcia.
- Możesz podejść do gęsi od tyłu i delikatnie przytrzymać szyję, uważając, aby jej nie ścisnąć. Większość gęsi w tej sytuacji usiądzie.

AW5. Zarządzanie, plany i procedury

Oczekiwany rezultat: Hodowcy posiadają jasną strategię działania i zestaw protokołów w celu ochrony dobrostanu swoich zwierząt i wykazania zgodności z odpowiednim wymogiem Standardu RDS.

Nr	Wymaganie	Poziom
AW5.1	Fermy muszą spełniać wszystkie obowiązujące wymogi prawne dotyczące dobrostanu zwierząt.	Gł
AW5.2	Przed wizytą należy udostępnić jednostce certyfikującej politykę bezpieczeństwa biologicznego, aby zapewnić możliwość przeprowadzenia audytu. W przypadku gdy wymagane są środki ochrony indywidualnej, ferma powinna zapewnić ich dostępność lub poinformować jednostkę certyfikującą przed audytem.	Gł
AW5.3	Ferma musi posiadać pisemny weterynaryjny plan zdrowia i dobrostanu zwierząt (VHP).	Dod
	AW5.3.1 Plan ten powinien być opracowywany lub weryfikowany przez lekarza weterynarii co najmniej raz w roku.	Ob
	AW5.3.2 Plan VHP powinien obejmować ustęp o spełnianiu wymagań żywieniowych ptactwa wodnego.	Dod
	AW5.3.3 Plan VHP powinien obejmować ustęp o zapewnieniu ptactwu wodnemu stałego dostępu do czystej i bezpiecznej wody pitnej.	Dod
	AW5.3.4 Plan VHP powinien obejmować program bezpieczeństwa biologicznego, w tym kroki zapobiegające skażeniu ze strony dostarczanego ptactwa wodnego, ludzi, budynków lub sprzętów.	Dod
	AW5.3.5 Plan VHP powinien obejmować program reagowania awaryjnego (np. pożar, odcięcie zasilania lub wody, powódź, zamieć śnieżna, awaria systemu karmienia, awaria pojazdu transportowego) z instrukcjami, jak zapewnić ptakom opiekę.	Dod

Nr	Wymaganie	Poziom
	<p>AW5.3.6 Plan VHP powinien zawierać pisemny program eutanazji, w tym ciąg decyzyjny, osoby wyznaczone do przeprowadzania eutanazji (także po godzinach pracy) oraz metody eutanazji.</p>	<p style="text-align: right;">Dod</p>
	<p>Patrz Nota wyjaśniająca odnośnie eutanazji</p>	
<p>AW5.4</p>	<p>Należy prowadzić ewidencję podawanych weterynaryjnych produktów leczniczych lub innych interwencji, rejestry wskaźnika śmiertelności, obrażeń i eutanazji ptaków wodnych (przyczyny i metodologia).</p>	<p style="text-align: right;">Dod</p>
	<p>Patrz Szablony prowadzenia ewidencji</p>	
<p>AW5.5</p>	<p>Personel fermy musi przejść szkolenie w zakresie podstawowych zasad dobrostanu zwierząt, w tym szczególnych środków opisanych w <i>Planie VHP</i> oraz <i>Poradniku dla Standardu RDS</i>.</p>	<p style="text-align: right;">Dod Nie dotyczy małych ferm</p>
	<p>AW5.5.1 Należy prowadzić ewidencję szkoleń.</p>	<p style="text-align: right;">Dod Nie dotyczy małych ferm</p>
	<p>AW5.5.2 Odpowiedzialny personel powinien zostać przeszkolony w zakresie dobrych praktyk obchodzenia się z ptactwem wodnym.</p>	<p style="text-align: right;">Dod Nie dotyczy małych ferm</p>
	<p>AW5.5.3 Personel zaangażowany w transport ptaków powinien przejść podstawowe szkolenie w zakresie dobrostanu zwierząt. Szkolenie powinno obejmować:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Podstawowe zasady dotyczące dobrostanu zwierząt 2) Właściwe obchodzenie się i przemieszczanie ptaków 3) Sposoby obserwacji oznak choroby lub obrażeń 	<p style="text-align: right;">Dod Nie dotyczy małych ferm</p>

AW6. Ubój

Oczekiwany rezultat: Proces uboju zapobiega lub minimalizuje ból i stres. Wszystkie zwierzęta są ogłuszane (pozbawiane przytomności i uniewrażliwiane na ból) przed uśmierceniem.

Nr	Wymaganie	Poziom
AW6.1	Ubojnie powinny spełniać wszystkie wymogi prawne dotyczące dobrostanu zwierząt.	Gł
AW6.2	Personel odpowiedzialny za rozładunek, ogłuszanie i uśmiercanie powinien odbyć podstawowe szkolenie w zakresie dobrostanu zwierząt. Szkolenie powinno obejmować: <ol style="list-style-type: none"> 1) Podstawowe zasady dotyczące dobrostanu zwierząt 2) Właściwe obchodzenie się i przemieszczanie ptaków 3) Sposoby obserwacji oznak choroby lub obrażeń 4) Metody ogłuszania i sprawdzanie jego skuteczności 5) Metody uboju 	Dod
	AW6.2.1 Należy prowadzić ewidencję szkoleń.	Dod
	AW6.2.2 Standardowe procedury operacyjne (np. w formie plakatów) powinny być wizualnie dostępne dla pracowników w ich języku.	Ob
	AW6.2.3 Pracownikom należy zapewnić sposób zgłaszania niezgodności do jednostki certyfikującej.	Ob
AW6.3	Ubojnia powinna prowadzić rejestr wszystkich ptaków przywożonych z ferm posiadających certyfikat RDS: <ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba ptaków padłych w momencie dostawy 2) Liczba ptaków chorych lub rannych w momencie dostawy 3) Czas trwania podróży 4) Czas od przybycia do uboju 	Dod
AW6.4	Po przybyciu na miejsce wszystkie ptaki należy skontrolować pod kątem dolegliwości, obrażeń lub choroby. Rejestry powinny być przechowywane i dostępne do wglądu inspektorów.	Gł
AW6.5	Po przybyciu na miejsce uboju należy właściwie obchodzić się z ptactwem wodnym, aby nie potęgować stresu ptaków.	Gł

Nr	Wymaganie	Poziom
	AW6.5.1 Zabrania się celowego zadawania ran ptakom przez personel.	K
	<p>W przypadku, gdy istnieją ku temu odpowiednie pomieszczenia, dopuszczalne jest rozładowanie zwierząt do oczekiwania na ubój. Pomieszczenia takie powinny zapewniać:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostęp do karmy i wody. • Ochronę przed ekstremalnymi warunkami pogodowymi, w tym deszczem, burzami, upałem lub zimnem. 	
AW6.6	Ptactwo wodne należy rozładować i uśmiercić w ciągu dwóch godzin, chyba że ubojnia posiada odpowiednio wyposażone pomieszczenie oczekiwania na ubój.	Gł
AW6.7	Ptactwo wodne powinno zostać rozładowane (lub przeniesione w celu oczekiwania na ubój) do pomieszczenia o przyciemnionym oświetleniu, aby jak najbardziej zminimalizować stres i lęk.	Ob
	AW6.7.1 Należy podjąć kroki uniemożliwiające ptakom widoczność uśmiercania innych osobników. Wymóg ten jest spełniony wtedy, gdy zostaną podjęte wystarczające środki w celu zminimalizowania stresu ptactwa wodnego od momentu przybycia na miejsce uboju aż do chwili uśmiercenia.	Ob
	<ul style="list-style-type: none"> • Przyciemnienie oświetlenia może obniżyć poziom stresu u ptaków. • Należy jednak zrównoważyć redukcję światła z bezpieczeństwem pracowników; pomieszczenie nie może być ciemne w takim stopniu, aby personel miał problem z widocznością podczas pracy. 	
AW6.8	Nie należy wystawiać ptaków na ekstremalnie niskie lub wysokie temperatury.	Gł
AW6.9	Ptactwo wodne powinno zostać ogłuszone, a następnie uśmiercone przed odzyskaniem przytomności.	Gł
	<p>AW6.9.1 Dozwolone są następujące metody uboju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ogłuszenie elektryczne, a następnie przecięcie szyi • Bolcowy pistolet ubojowy 	Gł
	AW6.9.2 W przypadku ogłuszania elektrycznego; przy stosowaniu częstotliwości ogłuszania 50 Hz prądem przemiennym należy ustawić natężenie co najmniej 130 mA na ptaka.	Gł

Nr	Wymaganie	Poziom
	<p>AW6.9.3 Częstotliwość ogłuszania należy sprawdzać trzy razy dziennie, rejestrując wynik odczytu.</p>	Gł
	<p>AW6.9.4 Jeśli ustawiona częstotliwość i natężenie prądu nie skutkują skutecznym, spójnym ogłuszeniem, należy skorygować ustawienia.</p>	Gł
	<p>Standard odpowiedzialnego pozyskiwania puchu dopuszcza poniższe metody ogłuszania przed ubojem.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ogłuszanie elektryczne • Bolcowy pistolet ubojowy 	
	<p>Patrz Nota wyjaśniająca odnośnie ogłuszania</p>	
<p>AW6.10</p>	<p>Ubojnie powinny przeprowadzać inspekcje kontrolne ferm dostarczających ptaki pod kątem ich zgodności ze Standardem RDS.</p>	Ob

AW6. Porady i szablony dotyczące uboju

Porady

- Nota wyjaśniająca odnośnie ogłuszania

Nota wyjaśniająca odnośnie ogłuszania

Przeprowadzanie ogłuszania elektrycznego

Czym jest ogłuszanie elektryczne?

Ogłuszanie elektryczne jest jedną z bardziej niezawodnych metod ogłuszania ptaków przed ubojem. W ubojniach przemysłowych często odbywa się ono za pomocą kąpeli wodnej. Woda zostaje naładowana prądem elektrycznym, a ptaki przepuszczane przez taką kąpiel przed ubojem.

Najczęściej do przenośnika zamocowane są pęta, do których przypinane są łapy ptaków. Przenośnik transportuje ptaki do hali ubojni, przechodząc przez kąpiel wodną. Następnie ptaki są przekazywane przenośnikiem do stanowiska uboju.

Zalecamy zapoznanie się z wytycznymi ogłuszania elektrycznego drobiu za pomocą kąpeli wodnej opracowanymi przez Stowarzyszenie Humanitarnego Uboju (*ang. Humane Slaughter Association*): <https://www.hsa.org.uk/downloads/hsagn7electricalwaterbathpoultry1.pdf>.

Kroki ogłuszania elektrycznego za pomocą kąpeli wodnej:

1. Upewnij się, że sprzęt jest dobrze utrzymany i sprawny.
  - a. Regularnie sprawdzaj napięcie, natężenie prądu i oporność w celu zapewnienia skutecznego ogłuszania.
  - b. Zadbaj o prawidłowe ustawienie wysokości linii, tak aby głowy ptaków były całkowicie zanurzone.
2. Przypinaj ptaki prawidłowo do linii, by nie sprawiać im zbędnego bólu.
  - a. Osobniki chore lub ranne nie powinny być pętane. Należy poddać je eutanazji zgodnie z wymogiem AW3.13.
  - b. Ptaki o wielkości zbyt małej względem ustawień linii nie powinny być pętane.
  - c. Podczas procesu pracownicy powinni zachować ciszę i spokój, aby zminimalizować stres ptaków.
  - d. Zadbaj o to, aby na drodze do uboju nie było żadnych przeszkód, w które ptaki mogłyby uderzyć.
  - e. Przenośniki transportowe powinny być zaprojektowane tak, by nie było konieczności ich przemieszczania.
  - f. Delikatnie unieś ptaka i przymocuj łapy do układu pęt. Delikatnie opuść ptaka, aby jego pierś spoczywała na pasku kontaktowym.
  - g. Ptaków nie należy pętać na czas dłuższy niż dwie minuty przed ogłuszeniem.
  - h. Ptaki spętane za blisko siebie mogą bardziej się ruszać i trzepotać skrzydłami. Zaleca się pozostawienie między ptakami wystarczającego odstępu, aby mogły rozłożyć skrzydła bez dotykania się.

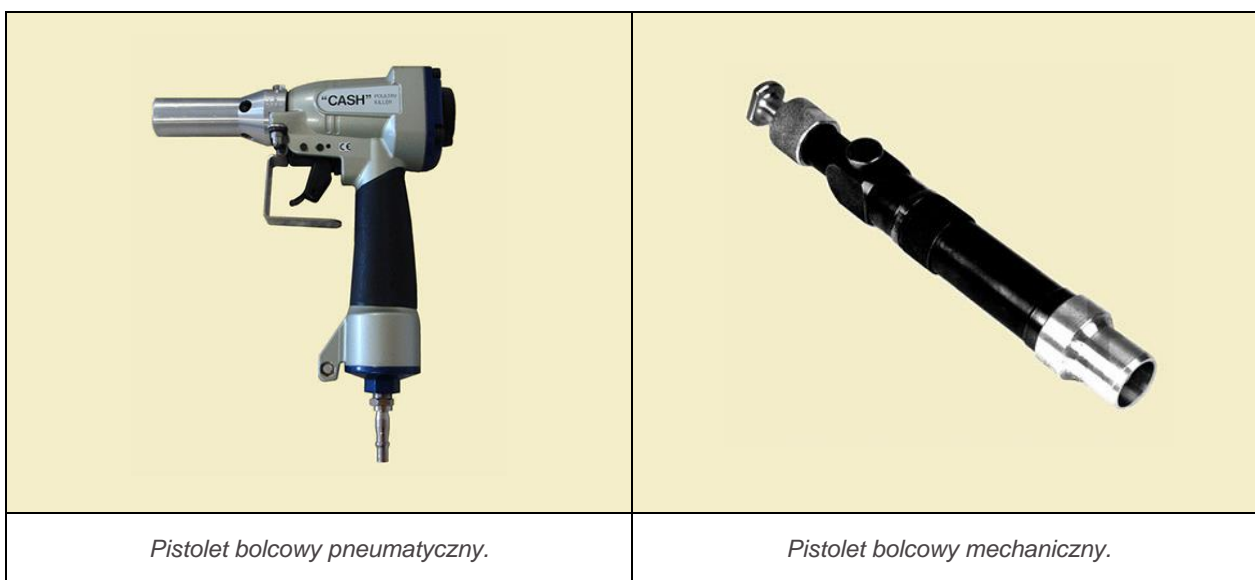
3. Przepuść ptaki przez elektryczną kąpiel wodną.
  - a. Upewnij się, że głowa ptaka pozostaje zanurzona w wodzie przez wymagany czas. Zapoznaj się z instrukcją obsługi sprzętu i ustawieniami dla poszczególnych gatunków.
4. Sprawdź, czy ogłuszenie było skuteczne:
  - e. Jeśli dotkniesz rogówki (gałki ocznej), a ptak odruchowo mrugnie, jest to oznaką świadomości i ogłuszenie należy wykonać ponownie.
  - f. W razie wątpliwości powtórz ogłuszenie ptaka.
  - g. Natychmiast po ogłuszeniu elektrycznym, w ciągu 15 sekund, ptak musi zostać uśmiercony przez przecięcie lub skręcenie szyi.

Ogłuszanie za pomocą bolcowego pistoletu ubojowego (lub ogłuszanie wstrząsowe)

Czym jest bolcowy pistolet ubojowy?

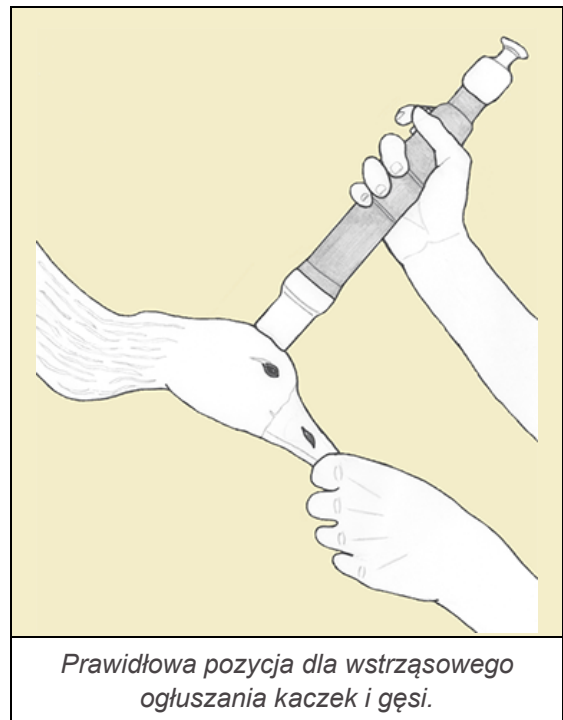
Silny cios w głowę powoduje utratę przytomności, a nawet śmierć. Gdy uderzenie skutkuje natychmiastowym pozbawieniem świadomości, może być skutecznym sposobem uniknięcia przez zwierzę bolesnej śmierci. Trudno jest jednak zapewnić skuteczny cios bez specjalnie zaprojektowanego urządzenia.

Bolcowy pistolet ubojowy zadaje kontrolowane uderzenie w głowę w sposób bardziej niezawodnie gwarantujący utratę przytomności. Istnieją dwa rodzaje bolcowych pistoletów ubojowych: ogłuszacze mechaniczne i ogłuszacze pneumatyczne. Oba są dostępne z płaskimi lub wypukłymi głowicami. Głowice wypukłe są dla kaczek i gęsi najlepszym wyborem.

Kroki użycia bolcowego pistoletu ubojowego:

1. Wybierz właściwy kaliber lub wartość ciśnienia pistoletu w zależności od gatunku i wieku ptaka. Są to parametry specyficzne dla marki oraz modelu sprzętu i należy je przechowywać w planie eutanazji.
2. Unieruchom ptaka w celu zapewnienia dokładnego ustawienia pistoletu:
  - a. Przyłóż lufę do szczytu głowy, w środkowej linii, kierując pistolet prosto w dół.
  - b. Przytrzymaj głowę ptaka, lekko chwytając za grzebień lub łapiąc czubkami palców za dziób.
3. Ogłusz ptaka.
  - a. Nie przejmuj się mimowolnym ruchem, jest to normalna oznaka skutecznego ogłuszenia.
  - b. **Wideo na kanale YouTube** odnośnie ładowania i używania pistoletu ubojowego:
https://youtu.be/yR3P0Hup_6A
4. Sprawdź, czy ogłuszenie było skuteczne:
  - a. Oznaki skutecznego ogłuszenia wstrząsowego: brak regularnego oddechu (sprawdź ruchy brzucha w obszarze piersiowym); niekontrolowane trzepotanie skrzydłami; skurczenie i wyprost łap; brak naprężenia szyi; brak głosu.
  - b. Jeśli dotkniesz rogówki (gałki ocznej), a ptak odruchowo mrugnie, jest to oznaką świadomości i ogłuszenie należy wykonać ponownie.
  - c. Wideo na kanale YouTube ukazujące oznaki skutecznego ogłuszenia wstrząsowego: <https://youtu.be/6uopdSqtUu>
  - d. W razie wątpliwości powtórz ogłuszenie ptaka.

Sekcja C – Kontrola pochodzenia produktu

C1. Ubojnie

W tej sekcji znajdują się dodatkowe porady odnośnie wymagań kontroli pochodzenia produktu w Standardzie RDS 3.0, które mają zastosowanie do ubojni. Nie wszystkie wymagania RDS 3.0 są wymienione w Poradniku dla Standardu RDS 3.0, ale wszystkie wymagania obowiązują zgodnie z ich poziomem ważności.

Ubojnie są zobowiązane spełniać wszystkie wymagania [Standardu kontroli pochodzenia produktu \(ang. Content Claim Standard, CCS\)](#). Zapewnia on prawidłową obsługę i odseparowanie materiału puchowego i pierza z ferm posiadających certyfikat RDS od odnośnych materiałów z ferm niecertyfikowanych.

Zarządzanie dostawami ptaków (punkt B2. Standardu CCS 2.0)

1. Pracownicy powinni zostać przeszkoleni w zakresie weryfikacji pochodzenia przybywających zwierząt. Powinien istnieć sposób określenia, czy ptaki pochodzą z fermy z certyfikatem RDS czy też nie. Należy regularnie sprawdzać kontrolnie ten wymóg względem informacji o zakresie certyfikatu w celu weryfikacji statusu certyfikacji fermy.
  - Może to nie być konieczne, jeśli ubojnia jest zarządcą systemu kontroli wewnętrznej (ICS) dla grupy gospodarstw. Niemniej jednak wciąż należy podjąć kroki potwierdzające fermę, z której pochodzą zwierzęta.
2. Opracowany plan powinien wskazywać liczbę ptaków i inne dane wymagane dla ferm posiadających certyfikat RDS.

Zarządzanie materiałem puchowym i pierzem po uboju (punkt B3. Standardu CCS 2.0)

1. Linie produkcyjne, pomieszczenia magazynowe i opakowania powinny zawierać pewną formę identyfikacji materiałów z certyfikatem RDS. Identyfikacja nie musi zawierać nazwy standardu, ale powinna w jakikolwiek sposób stanowić do niego odniesienie. Dla przykładu, wszystkie certyfikowane materiały są oznaczone kodem referencyjnym rozpoczynającym się od cyfry 9.
2. Ubojnia musi wykazać, w jaki sposób materiał puchowy i pierze z ferm certyfikowanych przez RDS są oddzielane od ferm niecertyfikowanych.
  - W przypadku ubojni przetwarzających zarówno zwierzęta certyfikowane, jak i niecertyfikowane na tej samej linii operacyjnej: Należy zrobić przerwę pomiędzy obróbką zwierząt certyfikowanych i niecertyfikowanych w celu oczyszczenia maszyn. Można również przyjąć podejście obróbki w hali najpierw wszystkich zwierząt certyfikowanych, a następnie niecertyfikowanych, bez czyszczenia. Maszyny należy dokładnie wyczyścić przed powrotem do obróbki zwierząt certyfikowanych.
  - W przypadku ubojni z oddzielnymi liniami operacyjnymi dla zwierząt certyfikowanych i niecertyfikowanych: Należy zapewnić odpowiedni rozdział pomiędzy halami dla materiałów certyfikowanych i niecertyfikowanych. Jest to szczególnie ważne po oczyszczeniu materiału puchowego i pierza, gdyż może on przenosić się drogą lotną z niecertyfikowanego miejsca składowania do obszaru certyfikowanego.

Zarządzanie materiałem puchowym i pierzem do wysyłki (punkt B4. Standardu CCS 2.0)

1. Wszystkie wysyłki zawierające materiały z certyfikatem RDS powinny być odpowiednio oznakowane. Transport należy zamknąć, aby nie dopuścić do łatwej podmiany materiałów.
2. Dokumenty zakupu i certyfikat transakcji powinny zawierać odpowiednie oznaczenie, umożliwiające nabywcy materiału jego zidentyfikowanie.
3. Materiały certyfikowane i niecertyfikowane mogą być wysyłane w tym samym kontenerze, o ile do produktów z certyfikatem RDS dołączony jest odpowiedni identyfikator, który uniemożliwia łatwe przeniesienie oznaczenia na inne produkty.

C2. Łańcuch dostaw

W tej sekcji znajdują się dodatkowe porady odnośnie wymagań kontroli pochodzenia produktu w Standardzie RDS 3.0, które mają zastosowanie do innych lokalizacji łańcucha dostaw. Nie wszystkie wymagania RDS 3.0 są wymienione w Poradniku dla Standardu RDS 3.0, ale wszystkie wymagania obowiązują zgodnie z ich poziomem ważności.

Każda firma używająca materiału puchowego i pierza RDS musi spełniać wszystkie wymagania określone w [Standardzie kontroli pochodzenia produktu \(ang. Content Claim Standard, CCS\)](#). Zapewnia on prawidłową obsługę i odseparowanie materiału puchowego i pierza z ferm posiadających certyfikat RDS od odnośnych materiałów z ferm niecertyfikowanych.

Zarządzanie materiałem puchowym i pierzem (punkt B3. Standardu CCS 2.0)

1. Linie produkcyjne, pomieszczenia magazynowe i wszelkie opakowania powinny zawierać pewną formę identyfikacji materiałów z certyfikatem RDS. Identyfikacja nie musi zawierać nazwy standardu, ale powinna w jakikolwiek sposób stanowić do niego odniesienie. Dla przykładu, wszystkie certyfikowane materiały są oznaczone kodem referencyjnym rozpoczynającym się od cyfry 9.
2. Placówka powinna być w stanie wykazać sposób segregacji materiału puchowego i pierza z certyfikatem RDS od materiałów niecertyfikowanych.
  - W przypadku placówek przetwarzających zarówno materiały certyfikowane, jak i niecertyfikowane na tej samej linii produkcyjnej: Należy zrobić przerwę pomiędzy materiałami certyfikowanymi i niecertyfikowanymi w celu oczyszczenia maszyn. Placówka może też przyjąć podejście przetworzenia najpierw materiałów certyfikowanych, a następnie niecertyfikowanych, bez czyszczenia. Maszyny należy dokładnie wyczyścić przed powrotem do przetwarzania materiałów certyfikowanych, aby uniknąć przemieszania.
  - W przypadku placówek z oddzielnymi liniami produkcyjnymi dla materiałów certyfikowanych i niecertyfikowanych: Należy zapewnić odpowiedni rozdział pomiędzy halami dla materiałów certyfikowanych i niecertyfikowanych. Jest to szczególnie ważne w przypadku luźnego materiału puchowego i pierza, gdyż może on przenosić się drogą lotną z niecertyfikowanego miejsca składowania do obszaru certyfikowanego.

Zarządzanie materiałem puchowym i pierzem do wysyłki (punkt B4. Standardu CCS 2.0)

1. Wszystkie wysyłki zawierające materiały z certyfikatem RDS powinny być odpowiednio oznakowane. Transport należy zamknąć, aby nie dopuścić do łatwej podmiany materiałów.
2. Dokumenty zakupu i certyfikat transakcji powinny zawierać odpowiednie oznaczenie, umożliwiające nabywcy materiału jego zidentyfikowanie.
3. Materiały certyfikowane i niecertyfikowane mogą być wysyłane w tym samym kontenerze, o ile do produktów z certyfikatem RDS dołączony jest odpowiedni identyfikator, który uniemożliwia łatwe przeniesienie oznaczenia na inne produkty.

Etykietowanie produktów (punkt F2.2 Standardu RDS 3.0)

1. Jeśli Państwa klient poprosi o dołączenie do produktu zawieszek lub wszytych etykiet dotyczących Standardu RDS, należy posiadać na stanie następującą dokumentację:
  - Jeden przykład formularza dopuszczenia odnośnej etykiety do obrotu, wydanego przez upoważnioną jednostkę certyfikującą dla firmy wnioskującej o użycie etykiety. Nie jest wymagane składanie formularzy dopuszczenia wszystkich etykiet dla każdej linii produktów.

Załącznik A – Definicje

Definicje pojęć zastosowanych w niniejszych procedurach znajdują się w publikacji zatytułowanej *TE-101 Pojęcia i definicje dotyczące standardów Textile Exchange i powiązane dokumenty (ang. TE-101 Terms and Definitions for Textile Exchange Standards and Related Documents)*. Kluczowe definicje są przedstawione poniżej. Pojęcia wskazane kursywą w tym dokumencie występują w nim po raz pierwszy lub zostały zastosowane w celu lepszego wyjaśnienia.

Obszar: Wyraźnie określony sektor geograficzny, z którego pochodzi nabywany *materiał RDS*. Obszar nie musi stanowić jednej ciągłej powierzchni.

Certyfikacja obszaru: Certyfikacja *obszaru* dostawy. Organizacja nabywająca materiał w danym obszarze jest *organizacją* certyfikowaną.

Ptak: Patrz *ptactwo wodne*.

Kolektor: Osoba lub organizacja, która zbiera puch i pierze z ferm i sprzedaje je kupcom i/lub przetwórcom. Kolektor może pracować na własny rachunek lub w ramach umowy z innym podmiotem. W kontekście Standardu RDS kolektor oznacza małego poborcę materiału z gospodarstw domowych, który jest zarejestrowany przez certyfikowaną *organizację* jako zatwierdzony kolektor RDS.

Puch: Delikatne upierzenie *ptactwa wodnego* znajdujące się pod piórami zewnętrznymi. Dla uproszczenia określenie „puch” odnosi się do całości upierzenia, w tym pierza oraz puchu. Wszystkie wymagania RDS dotyczą puchu i pierza.

Ferma: Każda *lokalizacja*, w której uprawia się plony lub hoduje zwierzęta gospodarskie do celów produkcji żywności i/lub tekstyliów. Nieprzylegające pola mogą być uznane za część danej fermi, jeśli są one zarządzane przez ten sam podmiot (tzn. tego samego rolnika). Na potrzeby Standardu RDS: Pojęcie to ograniczone jest to hodowli domowego *ptactwa wodnego* (na potrzeby produkcji żywności i/lub ptaków *macierzystych*); obejmuje *wylęgarnie*.

Mała ferma: Każde *gospodarstwo*, gdzie chów obejmuje jednocześnie mniej niż 200 sztuk ptaków.

Wymuszone karmienie: Każda forma żywienia zmuszająca *ptactwo wodne* do zjadania większej ilości pokarmu niż wymagana/pożądana przez ptaki. W szczególności dotyczy to ręcznego tuczenia przy użyciu urządzeń mechanicznych (tzw. sond karmiących) w celu zwiększenia zawartości tłuszczu, stosowane często w produkcji pasztetu foie gras.

Grupa: Zakres certyfikatu obejmujący wiele *lokalizacji* posiadających różnych właścicieli, wobec których za zgodność ze standardem odpowiada inny, osobny podmiot prawny z **systemem kontroli wewnętrznej (ICS)**. Podmiot zarządzający ICS uważany jest za **organizację**. Wymagania kwalifikacyjne grupy są określone w Standardzie RDS.

Członek grupy: *Lokalizacja*, która wchodzi w skład certyfikatu *grupy*. Słowo „członek” może być użyte w odniesieniu do członka grupy.

Wylęgarnia: Każda *lokalizacja*, w której jaja *ptactwa wodnego* wykluwa się mechanicznie lub naturalnie w celu reprodukcji *ptactwa wodnego*.

Przemysłowy: Łańcuch dostaw spełniający następujące warunki: jednoczesna hodowla ponad 200 ptaków na fermie, miejsce uboju o wydajności przekraczającej 1000 ptaków dziennie, oraz komercyjna sprzedaż mięsa na rynku (tzn. bez przeznaczenia do użytku osobistego lub lokalnego).

System kontroli wewnętrznej (ICS): System używany przez organizację do nadzoru i zarządzania certyfikacją wielu lokalizacji, takich jak grupa.

Zarządca ICS: Menedżer (lub grupa zarządzająca) ICS jest podmiotem odpowiedzialnym za wdrożenie systemu ICS.

Inspektor ICS: Osoba odpowiedzialna za przeprowadzanie inspekcji lokalizacji objętych systemem ICS.

Oskubywanie na żywca: Każda forma usuwania *puchu* i pierza za życia *ptactwa wodnego*, w tym wszelkie formy podskubywania puchu w trakcie przepierzania.

Organizacja: Osoba prawna *certyfikowana* lub będąca w trakcie procesu certyfikacji do Standardu RDS.

Ferma macierzysta: Każde *gospodarstwo*, w którym hoduje się *ptactwo wodne* do produkcji jaj. W każdym momencie, gdy *puch* RDS jest pobierany z fermy macierzystej, cała ferma podlega certyfikacji RDS.

Certyfikat fermy macierzystej: Opcjonalne rozszerzenie zastosowania Standardu RDS. W ramach certyfikacji fermy macierzystej wszystkie *fermy macierzyste* zapewniające dostawy do ferm lęgowych i objęte zakresem danego certyfikatu wymagają poddania się audytowi i certyfikacji. Materiał certyfikowany w ramach certyfikacji fermy macierzystej może być identyfikowany oddzielnie dla produktu końcowego.

Materiał z certyfikowanej fermy macierzystej: Materiał certyfikowany zgodnie z *certyfikatem fermy macierzystej*. Oznaczenie to zostanie ujęte na *certyfikacie transakcji*.

Materiał RDS: Dany materiał weryfikowany przez Standard RDS jako gwarantujący pochodzenie surowca w sprzedawanym produkcie.

Lokalizacja: Każda geograficznie odrębna jednostka w zakresie certyfikatu. Lokalizacje, które są geograficznie różne lub mają różne adresy pocztowe, są uważane za odrębne lokalizacje (patrz wyjątek dla *ferm*).

Ubojnia: Każda *lokalizacja*, w której zwierzęta są uśmiercane dla pozyskania ich mięsa. Proces uboju może być przeprowadzany w *hodowlach*, małych *gospodarstwach* lub ubojniach wielkoskalowych.

Mała ubojnia: Każda *ubojnia* o pojemności mniejszej niż 1000 sztuk *ptactwa wodnego* na dzień.

Ptactwo wodne: Kaczki i gęsi typu hodowlanego. Użycie słowa *ptak* w kontekście Standardu RDS odnosi się do poszczególnych osobników ptaków wodnych.

Załącznik B – Podziękowania

Standard odpowiedzialnego pozyskiwania puchu RDS oparty jest na przewodniej wiedzy organizacji zajmujących się dobrostanem zwierząt, dlatego chcielibyśmy tu złożyć szczególne podziękowania organizacjom Four Paws International, Humane Society International i RSPCA UK za ich wkład w badania i reklamę.

[Stowarzyszenie Humanitarnego Uboju \(ang. Humane Slaughter Association\)](#) zapewnia materiały stanowiące kluczowy element niniejszego Poradnika, stąd jesteśmy wdzięczni za ich pracę i zaangażowanie w promowanie najlepszych praktyk dobrostanu zwierząt. Ich pomoc dotyczy w szczególności sekcji o eutanazji, uboju i obchodzeniu się ze zwierzętami.